DRŽAVNO TOŽILSTVO v LJUBLJANI
Došlo 23. V. 1932
krat, priog.

Leto VI., št. 21 Jutro" XIII., št. 118 a) Ljubljana, ponedeljek 23. maja 1932 Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knafljeva ulica 5. — Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Selenburgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta št. 13. — Telefon št. 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica št. 8. — Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice: pri kolodvoru št. 200.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska cesta št. 42.
Podružnica Trbovlje: v hiši dr. Baumgartnerja.

JUTRO

Ponedeljska izdaja

Ponedeljska izdaja »Jutra« izhaja vsak ponedeljek zjutraj. — Naroča se posebej in velja po pošti prejemana 4 Din, po raznašalcih dostavljena 5 Din mesečno.
Uredništvo:
Ljubljana: Knafljeva ulica 5. Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon št. 2440 (pošči 2582).
Celje: Kocenova ul. 8. Telefon št. 190
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po tarifu.

Nevarni zapletljaji v Grčiji

Demisija Venizelosove vlade — Stavka poštnih in telefonskih uslužbencev — Revolucijonarni pokret v industrijskih krajih

Atene, 22. maja. d. Stavka poštnih uslužbencev in nevarnost stavke ostalih državnih uradnikov, kakor tudi dogodki v grški Macedoniji so bili povod, da je vlada Venizelosa odstopila. Venizelos je priporočil predsedniku republike Zaimisu sestavo koalicijske vlade pod vodstvom šefa republikanske stranke Papanastasija in generala Kondilisa.

V parlamentu je včeraj ministrski predsednik podal izjavo, v kateri je opozoril na ostre napade časopisja in raznih strank proti vladi, ki so ustvarili v državi atmosfero, v kateri je vladi spričo sedanjega resnega položaja nemogoče nadalje voditi svoje posle s potrebno avtoriteto. **Venizelos je naglašal, da more le združitev vseh sil preprečiti anarhistične razmere v državi.** Venizelos je prečital tudi članke nekaterih rojalističnih kakor tudi republikanskih listov, v katerih se prebivalstvo poziva k revoluciji in umoru Venizelosa. Izjavil je, da bo njegov volilni program zahteval predvsem izpremembo ustave v enakem smislu, kakor se je to zgodilo v Nemčiji, da bodo omogočene zasilne odredbe.

Zveza strokovnih organizacij je sklenila, da proglasi splošno stavko za pomoč stavkujočim nameščencem poštne in finančne uprave, kakor tudi cestne železnice. Od včeraj popoldne je vse vojaštvo v strogi pripravljenosti, da bi posredovalo, če bi prišlo do napadov proti parlamentu ali oblasti. Položaj smatrajo splošno kot zelo resen.

Atene, 22. maja. AA. Predsednik republike Zaimis je po Venizelosovi demisiji začel konzultacije. Doslej je konzultiral predsednika skupščine in predsednika senata, jutri pa pridejo na vrsto šefi strank.

Atene, 22. maja. d. Po vsej Grčiji so razširjene vesti o skorajšnjem prevratu. Kakor poštni uslužbenci, nameravajo pričeti stavko tudi delavci in uslužbenci cestne železnice. **Venizelos je izjavil, da smatra vlada stavko državnih nameščencev za revolucijonarno dejanje, zaradi česar bo treba proglasiti nad Grčijo vojno stanje.** Poštnim uslužbencem je zagrozil, da bo po poteku roka, ki ga jim je določil za zopetni pričetek dela, odredil zasledovanje po vojnem sodišču zaradi kršitve zaprisežene službene zvestobe. **Baje so v tvorniških skladiščih v Xanthiju, Kuinkoju in drugih krajih nastali upori, zaradi katerih je došlo med vojaštvom in uporniki do hudih spopadov. Po raznih vesteh se je uporno gibanje razširilo tudi na Tracijo in Makedonijo. Vse obmejne čete so bile ojačene. Vlada je odposlala tudi vojne ladje, da uduše vstajo.**

Sofija, 22. maja. d. Iz Soluna došle vesti potrjujejo poročila o nemirih v grški Makedoniji ter o stavki poštnih, brzojavnih in telefonskih uslužbencev. Od petka so prekinjene vse brzojavne zveze med Sofijo in Solunom.

London, 22. maja. d. V London je prispel odgovor grške vlade na noto angleške vlade. Grška vlada opozarja v svojem odgovoru, da mora priti do popolnega poloma drahme, če se bodo nadaljevala izplačila kuponov grškega posojila, ker bi bilo edino sredstvo za pokritje proračunskega primanjkljaja emisija novega papirnatega denarja. Grška vlada je pripravljena predložiti to zadevo razsodišču. Slični noti je poslala grška vlada tudi francoski in italijanski vladi.

„Pravica za Madžarsko" zgorela

Sloviti madžarski prekooceanski letalec Endresz se je s svojim letalom ob pristanku v Rimu smrtno ponesrečil

Rim, 22. maja. d. K sprejemu madžarskega prekooceanskega letalca Jurija Endresza se je zbrala včeraj na letališču velika množica. Razen članov madžarskega poslaništva so bili navzoči vsi v Rimu živeči Madžari in številni italijanski piloti. Točno ob 3.05 popoldne so zagledali svetlikajoče se rdeče truplo letala »Justice For Hungary«, ko se je nahajalo približno v višini 100 do 120 metrov ter 700 do 800 m daleč od letališča. Pilot je bržkone napravil preoster zavoj, zaradi česar se je letalo prevrnilo ter treščilo na zemljo. Izginilo je pred očmi gledalcev za nekim gričem in prédno je dospelo letalsko moštvo na kraj nesreče, je letalo že gorelo, oba letalca pa sta bila mrtva. Kakor izjavljajo strokovnjaki, sta se bržkone že ubila v trenutku, ko je letalo treščilo na zemljo. Oba sta imela lobanji popolnoma razbiti. Letalo je povsem zgorelo. Pol ure kasneje je prispel na mesto nesreče minister za letalstvo Balbo, ki je izdal potrebne ukrepe.

Budimpešta, 22. maja. d. Ponesrečena letalca sta odletela ob 9. dopoldne z letališča Matyasföld pri Budimpešti. K startu so se zbrali mnogi odličniki. Endresz je prispel na budimpeštansko letališče ob 8.5 zjutraj v spremstvu svoje soproge. Čakal ga je že dodeljeni mu navigator Julius Bittay. Endresz je bil zelo dobro razpoložen, ker je mogel zopet po skoro enoletnem odmoru pilotirati znano letalo »Justice for Hungary«. Čeprav je bil prepričan o svojem uspehu, je vzel s seboj več amuletov, tako zajčka iz slonove kosti, izrezljanega prašička, zlato glavo Indijanca in drugega drobiža. Za Rim določena poštna vreča je vsebovala 5000 razglednic. Ob 8.45 je bilo letalo pripravljeno za start in predsednik državne zveze za telesno kulturo, bivši državni tajnik Sandor Lazar se je poslovil od obeh letalcev v daljšem govoru, v katerem je med drugim tudi dejal: »Vaše potovanje pomeni podajanje rok. Madžarska podaja roko velikemu narodu, ki nam je izkazal prijateljstvo, ko smo bili še popolnoma osamljeni.«

Preden je Endresz zavzel pilotsko mesto, mu je izročil predsednik sportnih letalcev tehnične visoke šole Bela Bresztovszky madžarsko zastavo, ki jo je prinesel pilot na svojem prekooceanskem poletu iz Amerike v Budimpešto ter mu zaklical: »Prinesite zastavo nazaj s slavo ovenčano! Naj vas Bog Madžarov spremlja na vaši poti.« Med živahnimi klici »Eljen«, se je letalo dvignilo v zrak, napravilo nad letališčem par krogov ter odletelo proti jugu.

Ponesrečeni prekooceanski letalec Jurij Endresz je bil najbolj popularni pilot Madžarske. Dne 15. julija lansko leto je z navigatorjem Aleksandrom Magyarom startal v Grace Harbourju z letalom »Justice for Hungary« ter napravil pot preko Oceana skoro do Budimpešte v 25 urah. Oba letalca sta morala pristati tedaj približno 20 km pred Budimpešto, ker jima je zmanjkalo bencina. Kot nagrado sta prejela 20 tisoč dolarjev, ki jih je podaril lord Rothermere. Endresz je bil imenovan tudi za stotnika ter je prejel obenem posebno nagrado madžarske države. V zadnjem času se je bavil z načrtom, da bi izvršil z letalom »Justice for Hungary« polet okoli sveta. Za ta polet je bilo vse pripravljeno, prej pa se je hotel še udeležiti v Rimu mednarodnega letalskega kongresa. Endresz je bil star 38 let ter se je preselil pred petimi leti v Ameriko, kjer je bil uslužben kot pilot. Po svojem posrečenem lanskem poletu iz Amerike na Madžarsko je bil dalje časa predmet velikih ovacij na Madžarskem. Drugi ponesrečeni letalec Julius Bittay je bil star šele 31 let ter je do zadnjega časa vodil brezžični oddelek na letališču v Matyasföldu. Vest o tragični smrti obeh letalcev je izzvala v Budimpešti splošno žalovanje. Na vseh javnih in mnogih zasebnih poslopjih so izobesili črne zastave.

Pred razčiščenjem položaja v Nemčiji

Ta teden bo prinesel odločitev o nadaljnjem razvoju dogodkov v Prusiji in ousodi Brüningove vlade

Berlin, 22. maja. d. V sredo se bo vrnil v Berlin s svojega posestva v Spodnji Prusiji predsednik republike Hindenburg, ki mu bo ob tej priliki državni kancelar dr. Brüning poročal o političnem položaju. Kmalu nato bo tudi padla odločitev o novi zasedbi izpraznjenih ministrskih mest v državni vladi. V ostalem pa čaka državna vlada, kako se bodo razvili dogodki v Prusiji. Izmed sklepov, ki jih bo novi pruski deželni zbor sprejel v prvih dneh po svojem sestanku, bo velike važnosti odločitev o narodno-socialističnem predlogu za vzpostavitev prejšnjih določb poslovnika o volitvi ministrskega predsednika, katerih izpremembo je sklenil deželni zbor na svoji zadnji seji. Če bo narodno socialistični predlog sprejet, bo postala mogoča izvolitev ministrskega predsednika iz vrst desničarskih strank. To je tudi zelo verjetno, zaradi česar bi nastalo nevzdržno stanje, če bi poleg Brüningove državne vlade obstojala pruska vlada, sestavljena iz narodnih socialistov in nemških nacionalcev. Sprejetje narodno socialističnega predloga v pruskem deželnem zboru za vzpostavitev prejšnjega poslovnika bi bilo torej širšega političnega pomena. Sprejetje tega predloga je odvisno od komunistov. Če bodo komunisti glasovali proti, bo predlog propadel, če pa se bodo vzdržali samo glasovanja in ostali v zbornici, tako da deželni zbor ne bo postal nesklepčen, bo morda narodno socialistični predlog o izpremembi poslovnika sprejet. V parlamentarnih krogih trdijo, da komunisti niso pripravljeni omogočiti izvolitve narodno socialističnega ali nemško nacionalnega ministrskega predsednika.

Medtem je ministrski predsednik Braun sporočil novemu pruskemu deželnemu zboru oficijelno odstop pruske vlade. Njegovo kratko pismo vsebuje zgolj sporočilo, da dajejo sedanji pruski ministri svoja mesta na razpolago. Pismo ne vsebuje nobene utemeljitve, niti sporočila, da bo Braunova vlada še nadalje vodila vladne posle. Ta poslednja izjava bi bila vsekakor odveč, ker je vlada itak po ustavi dolžna voditi svoje posle do izvolitve novega ministrskega predsednika.

Pred glasovanjem o narodno socialističnem predlogu bo moral pruski deželni zbor voliti še svoje predsedstvo. Kot najmočnejša stranka zahtevajo narodni socialisti zase prvega predsednika in centrum je pripravljen priznati jim to mesto pod pogojem, da priznajo narodni socialisti drugi najmočnejši stranki socialnim demokratom mesto prvega podpredsednika. Kakor kažejo razni znaki, narodni socialisti za to niso pripravljeni in hočejo celo socialne demokrate popolnoma izključiti iz predsedstva pruskega deželnega zbora. Ako bodo vztrajali na tem svojem stališču, bo centrum brzkone glasoval proti volitvi narodnega socialista za prvega predsednika deželnega zbora. Po poslovniku je prva volitev predsednika zgolj začasna, ker se končno predsedstvo voli šele po štirih tednih.

Jugoslovenska narodna stranka

Dubrovnik, 22. maja. M. Snoči se je vršil tukaj na poziv narodnega poslanca Kneževića in senatorja Mičića velik sestanek pristašev nove stranke JRKD. Senator dr. Mičić je imel velik govor, v katerem je naglašal, da je bila v Avstriji dolžnost vseh zavednih Jugoslovanov rovariti proti državi in delati na njen čimprejšnji razpad. Danes pa imamo svojo državo, kateri moramo posvetiti vse svoje moči in složno delati za njen procvit in napredek. V temperamentnem govoru je pobijal stališče federalistov in naglašal, da je bila Avstrija v delitvi Srbov in Hrvatov zelo vešča in rafinirana, a kljub temu ni mogla potegniti med njimi meje. Danes pa naj bi mi sami delali mejo, kjer je niti drugi, ki so zasledovali razdor, niso mogli najti. Končno je med viharnim odobravanjem številnih zborovalcev predlagal, naj se na skorajšnji banovinski konferenci na Cetinju vsi zavzamejo za to, da se bo nova stranka namesto JRKD imenovala Jugoslovenska narodna stranka.

Obletnica topliške vstaje

Beograd, 22. maja. p. Iz Kuršumlije poročajo, da so tamkaj slovesno proslavili 15-letnico topliške vstaje proti avstrijski okupaciji. Proslavi je prisostvoval kot zastopnik kralja general Kostić, komandant armije v Nišu.

Letna skupščina Udruženja rezervnih oficirjev

Beograd, 22. maja. p. Jutri se sestane v Beogradu letna skupščina Udruženja rezervnih oficirjev in bojevnikov. Danes je imel svojo letno skupščino beograjski pododbor. Skupščine se je udeležil kot zastopnik kralja admiral Milojković. Z zborovanja sta bili odposlani pozdravni brzojavki kralju in ministru vojske. Po podanih poročilih uprave in živahni debati je bil izrečen dosedanji upravi absolutorij ter so se izvolili delegati za jutrišnjo glavno skupščino.

Jugoslovenska - avstrijska trgovska zbornica

Beograd, 24. maja. AA. Na povabilo zavoda za pospeševanje zunanje trgovine v Beogradu se je včeraj vršila v zavodu ustanovna skupščina jugoslovenskih svetovalcev jugoslovensko - avstrijske trgovske zbornice na Dunaju zaradi ustanovitve narodnega odbora zbornice. Na tej skupščini so bili izvoljeni: iz Beograda Dragiša Matejić, predsednik društva izvoznikov, Voja Petković, podpredsednik trgovske zbornice iz Zagreba dr. Milan Vrbanić, predsednik trgovsko - obrtniške in industrijske zbornice, in Zdenko Turković, iz Ljubljane dr. Fran Novak, podpredsednik senata, in Iv. Jelačin, predsednik zbornice za trgovino, obrt in industrijo, iz Novega Sada dr. Gedeon Djundjerski, predsednik efektne in produktne borze, in dr. Stefan Kraft, narodni poslanec, in iz Sarajeva Nikola Berković, predsednik trgovske in obrtne zbornice. Dokler se izvršilni odbor ne konstituira, bo vodil predsedniške posle dr. Gedeon Djundjerski.

S skupščine so poslali pozdravno brzojavko ministru za trgovino in industrijo dr. Albertu Kramerju.

Velik požar v Peči

Beograd, 22. maja. p. Iz Peči javljajo, da je sinoči požar upepelil veliko trgovino Štefančevića i Popadića. Povzročena škoda znaša nad 2 milijona dinarjev. Gasilci so bili vso noč na delu in so komaj preprečili še večjo katastrofo.

Prva ženska z letalom preko Oceana

Američanka Amalija Earhartova je postavila dva nova rekorda: brez spremstva je kot prva ženska preletela Ocean, napravila pa je to pot že drugič

London, 22. maja. d. Ameriška letalka Earhart-Putman je včeraj srečno pristala na Irskem po 16 urnem poletu z Nove Fundlandije. Pristala je popoldne na nekem travniku v bližini London Derrya. Kakor je izpovedala, je nad Oceanom večkrat zašla v dež in meglo. Lady Lindy, kakor jo imenujejo v Ameriki zaradi njene sličnosti z Lindberghom, je takoj telefonično sporočila v London, da je srečno prispela, da pa v njenem tanku za bencin ni vse v redu. Pred svojim startom v Novi Fundlandiji je izjavila, da bodo v 15 urah zopet o njej čuli in ker je prispela samo uro kasneje, je torej svoj polet izvršila točno po načrtu.

Po tukajšnjih računih je izvršila polet nad Oceanom samim v 13 urah 55 minutah, kar pomeni nov rekord. Miss Eardhard je prva ženska, ki je sama preletela Ocean, obenem pa tudi pilot, ki je Atlantski ocean že dvakrat preletel.

Pristala je skoro povsem neopažena na neke mpolju pri Culmoru približno 7 km daleč od London Derrya. Priče pristanka so bili samo neki avtomobilisti, ki so se peljali mimo in ki so jo nato odvedli v London Derry. Letalka je izjavila, da je imela približno 10 ur težkoče z delovanjem motorja in tudi dovodna cev za bencin je počila na enem mestu. Zato se je odločila, da pristane na Irskem in ne leti dalje v Francijo. Med poletom se je morala boriti tudi z viharjem, v katerem ji je bržkone počila dovodna cev za bencin.

Newyork, 22. maja. č. Vest o srečnem pristanku Lady Lindy je izzvala v ameriški javnosti veliko radost. Vsi listi občudujejo njeno hrabrost, njen mož, ki je v Newyorku velik založnik, pa je izjavil novinarjem, da ni niti najmanj dvomil v uspeh svoje žene.

Predlog za sklicanje svetovne gospodarske konference

Priporočilo sveta plenumu Društva narodov v smislu sklepov mednarodnega urada dela

Ženeva, 22. maja. d. **Ob koncu včerajšnje seje sveta Društva narodov je prišla v razpravo tudi resolucija mednarodne konference za delo, ki poziva svet Društva narodov, naj se zavzame za končno rešitev reparacijskega vprašanja, kakor tudi drugih perečih problemov in skliče mednarodno valutno in gospodarsko konferenco. Ta predlog je bil sprejet po daljši debati. Svet Društva narodov priporoča skupščini DN posebno sklicanje svetovne konference za vprašanja produkcije in mednarodne trgovine.**

London, 22. maja. AA. Politični krogi odklanjajo intrige, ki so jih razširili nekateri listi, češ, da med Anglijo in Francijo že sedaj ni soglasja o reparacijskem vprašanju, ki ga bodo reševali na konferenci v Lausanni. Na uradnem mestu ugotavljajo, da poročilo, ki ga sestavljajo angleški strokovnjaki o reparacijskem vprašanju, sploh še ni gotovo in da je zato težko govoriti o nasprotju s stališčem francoske vlade, ki bo šele prihodnje tedne določeno. Angleški politični krogi pa ne izključujejo, da pride do razgovorov med Francijo in Anglijo še pred sestavo nove francoske vlade in objavo angleške spomenice.

Preprečena revolucija v Španiji

Anarhistično-komunistični zarotniki so nameravali razstreliti razne javne naprave, da bi izzvali zmešnjavo in se polastili oblasti

Madrid, 22. maja. č. V zvezi z nedavnim odkritjem številnih zalog bomb in eksplozivnih snovi ze notranji minister izjavil novinarjem, da je bilo vse to v zvezi z revolucijo, ki so jo pripravljali radikalne delavske strokovne organizacije in ki bi imela izbruhniti 29. maja. Dosle jso našli in zaplenili 1500 peklenskih strojev in bomb, od katerih so bile nekatere dolge do pol metra. V Madridu je policija odkrila skladišče eksplozivov, v katerem je bilo 105 paketov dinamita in dinamona, skupno nad 250 kg. Našli so tudi večjo zalogo orožja in municije. Vsa ta eksploziva so bila določena za atentate, s katerimi so revolucionarji nameravali pognat iv zrak mestni vodovod, več mostov, razne železniške naprave in druge javne objekte v Andaluziji. V Madridu so nameravali pognati v zrak poslopje notranjega ministrstva. Vse anarhistične strokovne organizacije so bile zaradi tega razpuščene, nad sto njihovih voditeljev pa aretiranih. Revolucijonarji so nameravali ubiti tudi nekega aktivnega in nekega bivšega ministra . S pravočasnim odkritjem teh načrtov je bila revolucija preprečena. Vlada bo izdala zelo stroge ukrepe, da nadaljnje rovarenje anarhistično - komunističnih krogov prepreči.

VSAK NAROČNIK »JUTRA« je zavarovan za 10.000 dinarjev!

Tudi pravoslavna cerkev ostane konzervativna

Beograd, 22. maja. p. Beograjski listi objavljajo senzacionalen komunike, ki ga je izdala srbska pravoslavna cerkev spričo dejstva, da je beograjska mestna občina podarila stavbišče za zgradbo krematorija v Beogradu. Komunike pravi, da je pravoslavna cerkev odločno proti sežiganju mrličev in da v Beogradu ne bo nikdar noben pravoslavni svečenik prisostvoval pri sežiganju.

Občni zbor beograjske borze

Beograd, 22. maja. p. Danes se je vršila letna skupščina beograjske borze, na kateri je bila ponovno izvoljena stara uprava. Edino na mesto pokojnega Todorja Radenkovića je bil novo izvoljen Voja Petković. Skupščini je predsedoval bivši finančni minister, predsednik borze Milan Stojadinović. Poročila funkcijonarjev so bila sprejeta soglasno. Z zborovanja so bile odposlane pozdravne brzojavke Nj. Vel. kralju, predsedniku vlade, ministru za trgovino in industrijo ter ministru za finance.

Dve žrtvi ljubavne tragedije pri Rakeku

Kaplar Gjorgje Milić je ustrelil izvoljenko Ivanko Grudnovo, sebe pa smrtno nevarno ranil

Rakek, 22. maja. **Na današnjem pikniku, ki se ga je popoldne udeležilo številno občinstvo s Planine in Rakeka, se je primerila velika ljubavna tragedija, katere žrtvi sta 19letna Ivanka Grudnova in 28letni pogranični kaplar Gjorgje Milić.**

Kaplar Milić je že dalje časa gojil ljubavno razmerje do Ivanke Grudnove. Zaradi nasprotovanj v družini pa je tudi Ivanka zadnji čas zavračala njegovo ljubezen. Danes proti večeru je Gjorgje Milić prišel na prireditev oborožen s puško in je okrog pol 19. ure pozval Ivanko Grudnovo na razgovor. Ker se mu ni marala odzvati, temveč je zbežala z veseličnega prostora, je kaplar Gjorgje Milić pohitel za njo in ustrelil s puško. Prvi strel je Ivanko zadel v rame, drugi pa v prsi, da se je mahoma zgrudila, takoj nato pa sta sledila še strela v vrat in v roko. Ivanka se je po prvem strelu samo še okrenila, čez par minut nato pa je krvaveča izdihnila. Peti strel je Gjorgje nameril sebi in mu je šel skozi trebuh ter mu je izstopil na hrbtu.

Velika ljubavna tragedija je med navzočimi, kakor tudi med vsem prebivalstvom, vzbudila veliko razburjenje. Dočim so mrtvo Ivanko Grudnovo odpeljali v mrtvašnico, so hudo ranjenega Gjorgja Milića odpravili z vlakom v ljubljansko bolnico, a nimajo upanja, da bi okreval. Pri njem so našli pismo, v katerem se poslavlja od življenja in navaja, da je obupno dejanje izvršil zaradi tega, ker ni imel izgleda na poroko s svojo izvoljenko.

Dosedanji razvoj borbe proti jetiki

Občni zbor naše Protituberkulozne lige

V Ljubljani, 22. maja.

Dopoldne ob desetih se je v dvorani Okrožnega urada na Miklošičevi cesti vršil drugi redni občni zbor Osrednje porotituberkulozne lige, ki so se ga udeležili delegati iz številnih krajev dravske banovine, med njimi mnogo zdravnikov in delavcev iz raznih socialnih zavodov. Predsednik upravnega odbora, ravnatelj OUZD **dr. Bohinjec** je otvoril zbor, pozdravil zastopnika oddelka za narodno zdravje pri banski upravi in delegate ter je v kratkem govoru poudčrtal pomembnosti tega občnega zbora in vsega dela, ki ga liga vrši, zlasti za čas, v katerem živimo, ko je spričo gospodarske krize beda še toliko večja — in v bedi je tuberkuloza doma. Po odobritvi zapisnika lanskega občnega zbora je

predsednik podal poročilo,

iz katerega posnemamo:

Občni zbor lige bi se bil moral vršiti že pred dvema mesecema, toda upravni odbor je čakal, da se prej ustanovi vsedržavna jugoslovenska protituberkulozna liga, ki se je pripravljala. Aprila se je vendarle vršila ustanovna skupščina v Beogradu, ki so se je udeležili tudi štirje delegati iz Slovenije, toda ta skupščina ni rodila zaželjenih rezultatov. Sklicana je bila brez predhodnega sporazuma med Beogradom in Zagrebom in pravila, ki so bila predložena, so predvidevala nasproti krajevnim ligam precejšnjo omejitev svobode in precejšnje obremenitve; krajevne lige naj bi s svojimi prispevki vzdrževale poslovanje centrale. Naši delegati na takšno notranjo ureditev niso pristali; zastopali so mnenje, da se mora vsedržavna liga opreti predvsem na državno subvencijo, brez katere ne bo mogla poslovati, ter so izjavili, da bodo lige iz naše banovine k novi zvezi pristopile šele, ko se bodo pravila v tem duhu spremenila. Odbor, ki je bil izvoljen, je obljubil v dveh mesecih sklicati novo skupščino.

V preteklem letu je upravni odbor posvetil mnogo pozornosti notranji poglobitvi in razširitvi dela. Pri tem mu je izmed oblasti šla zelo na roko zlasti banska uprava. Toda postavka, ki jo je banska uprava v svojem proračunu naklonila ligi — 30.000 Din — je nizka in odbor se bo moral prizadevati, da se ta vsota prihodnjič vsaj podvoji. Mestna občina ljubljanska je tudi letos dala 100.000 Din. Odbor se je s podobnimi prošnjami obrnil tudi na razne zavarovalnice, denarne zavode in podjetja, toda ta apel je bil zaman.

Veliko važnost posveča liga sodelovanju z Rdečim križem. Učiteljstvo in njihovo udruženje prav tako z velikim razumevanjem podpira njena stremljenja; jeseni se bo med učiteljstvom izvedla posebna akcija za še večjo delavnost v tej smeri. — Kot največje dejanje lige v preteklem letu pa je treba smatrati ustanovitev protituberkuloznega dispanzerja, ki je lani v oktobru začel delovati v Ljubljani in ki ga vodi šef-zdravnik dr. Prodan; v teku je akcija za ustanovitev dispanzerjev na Jesenicah in v Trbovljah. Eno največjih stremljenj lige pa mora biti, da se ustanovi zdravilišče za najbednejše jetičnike, ki ne morejo v drage sanatorije. Ob koncu se je g. predsednik zahvalil časopisju, oblastem in vsem, ki gredo ligi pri njenih velikih prizadevanjih na roko.

Tajniško poročilo

je podal **dr. Debevec,** ki je med drugim izjavil:

Število krajevnih protituberkuloznih lig — kot vej naše Osrednje lige — se od lani sicer ni dvignilo, pač pa so bile v nekaterih krajih osnovane krajevne lige oziroma odbori, ki kot take niso prijavljene Osrednji protituberkulozni ligi. To sklepamo iz poročila banske uprave o sodelovanju sreskih načelstev pri ustanavljanju krajevnih lig.

Dispanzer v Ljubljani je pričel delovati s 5. oktobrom 1931. Osrednja liga je namestila zdravnika, eno stalno sestro, druga pomožna sestra prihaja ob popoldnevih iz Higienskega zavoda. Za dispanzer prispevajo: mestna obč. ljubljanska (100.000 Din), Vič (10.000 Din), OUZD (10.000 Din) in Osrednja protituberkuloz. liga (25.000 Din). Proračun l. 1932-33 je 145.000 Din (12.080 Din mesečno). Dispanzer sedaj upravlja v okviru Osrednje protituberkulozne lige poseben kuratorij, v katerem so zastopniki interesentov, ki prispevajo k vzdrževanju, vodja dispanzerja in zastopniki lige same. Glavne naloge dispanzerja so: vršiti zdravniške preiskave pri bolnikih, ki niso člani nobenih bolniških blagajn ter nimajo sredstev za pregled zasebno; zdravljenje v prav nujnih slučajih; socialna pomoč in nasvet glede splošnega ravnanja zdravljenja; morda najvažnejša in najizdatnejša naloga je skušati očuvati ogroženo deco — skrbstvena sestra prihaja tudi na domove bolnih.

Protituberkulozni dnevi 1931: V propagandne in poučne svrhe je bil izdan katekizem o tuberkulozi dr. Matka, ki je bil razposlan v 6000 izvodih po v s e h šolah v banovini; razposlali smo koleke, ta kampanja je prinesla okrog 15.000 Din dohodkov. Vsi listi so prinesli obširna poročila o namenih in ciljih lige ter o pomenu zdravstvenega pouka, čuvanja pred jetiko. Na mnogih krajih so bila prirejena predavanja o tuberkulozi, zlasti po šolah. Za letošnje protituberkulozne dneve bodo izdani par strani obsegujoči letaki s sliko in splošnim preglednim higienskim poukom, namenjeni šolarjem do 15. leta starosti. Natiskanih jih bo 20.000 ter bodo razposlani brezplačno v šole. Razpisane so obenem nagrade: 1000 Din za šolsko zdravstveno nalogo, letos vršila pod geslom: Za počitniško kolonije slabotnih otrok!

Nabavili smo film: »Dva brata« za ceno 8600 Din — napravljen v šoli za narodno zdravje v Zagrebu. Prirejamo serijo diapozitivov za poučna predavanja s skioptikonom. Službeno glasilo lige je postalo »Zdravje«, kjer smo dobili prostor za objave.

Počitniške kolonije 1931: Lastna počitniška kolonija je bila izvedena pod vodstvom Higienskega zavoda na Rakitni za 31 otrok. Stroški 18.600 Din, liga 14.000 Din, krajevne lige Logatec, Zagorje, Hrastnik 4600 Din. Otroci so bili vzeti iz 14 krajev banovine. Vsi so bili poprej zdravniško pregledani. Letošnji kredit za kolonijo znaša 35.000 Din.

Velikonočna propaganda kolkov: Skupno je bilo dosedaj razpečanih 70.000 kolkov! Imamo jih še 40.000 v zalogi. Od velikonočne razprodaje (30.000) še mnogo krajevnih lig ni vplačalo zneskov. Treba bo vpeljati kolke — in sicer raznolike — prav povsod! — vsa podjetja, obrati, uradi, privatniki — za Božič in Velikonoč — naj bi jih rabila. S tem bo podan znaten vir dohodkov. V Franciji prodajo letno za nad 25 milijonov frankov kolkov.

Osrednja liga daje inicijativo za ustanavljanje novih protituberkuloznih dispanzerjev. Odzvala se je Glavna bratovska skladnica; pripravljajo pa se dispanzerji v Trbovljah in Jesenicah. O sodelovanju s Centralno ligo je poročal g. predsednik. Izmed številnih vlog, ki jih je napravila liga, naj omenimo:

Kr. bansko upravo smo naprosili, da se v sanatorijih (Golnik) rezervira čim več mest z znižano oskrbnino. Za podporo smo se obrnili na banovino in g. ministra Puclja. Opozorili smo oblastva na nujno potrebo bolnice za pljučne bolezni v Ljubljani ter zavetišča. Odgovori so bili doslej negativni.

Poročilo o šestmesečnem delovanju dispanzerja Osrednje protituberkulozne lige je podal šef-zdravnik dr. **Prodan:**

Protituberkulozni dispanzer

je izrazito socialno higienska ustanova, katerega glavni nalogi sta izslediti vse odprte tuberkulozne slučaje ter preprečiti širjenje te bolezni na zdravo okolico. Od ustanovitve 5. oktobra lani ga je obiskalo 955 oseb. Prvič je bilo preiskanih 472, ponovnih preiskav je bilo 97. V dispanzerju izsledenih odprtih tuberkuloznih primerov je bilo 24. Članov družine je bilo sprejetih 512. Izmečkov je bilo preiskanih 111, od teh 27 pozitivnih. Krvnih preiskav je bilo narejenih 144. Rentgenološko slikanih 15, a rentgenoloških preiskav 676. Bioloških prob je bilo v dispanzerju narejenih 506, od teh pozitivnih 241. Dispanzerska zaščitna sestra je naredila 125 prvih, ter 56 ponovnih hišnih obiskov. Stanovanj, ki niso odgovarjala higienskim zahtevam, je bilo 101. V dispanzerju se je specifično zdravilo 45 primerov, a umetni pneumothorax se je nadaljeval v 15 primerih. Verjetno odprtih in sumljivih tuberkuloznih je bilo 37, a zaprte pljučne tuberkuloze 173. Skrofuloze in tuberkuloze žlez je bilo 199. Bolniško zavarovanih je 173 dispanzerskih varovancev. Oblasti so prijavile 15 primerov, bolnice in zdravilišča 7, privatni zdravniki 29, a šolska poliklinika je poslala v preiskavo 236 dijakov. Zaščitna sestra je izsledila 212 oseb.

Protituberkulozni dispanzer je izdal svojim varovancem 443 litrov mleka, 171.50 kg črno-belega kruha, in za 1000 Din mesečno bio-mleka šolskim otrokom, ki so ogroženi po tuberkulozi. Dispanzer je razdajal desinfekcijska sredstva, izposojal žepne pljuvalnike in toplomere. V dveh primerih plačuje bolno-oskrbne stroške v hiralnici Sv. Jožefa, v enem pa nosi polovične zdravliščne stroške. Nepričakovan naval na dispanzer je dokaz, kako je bila ta ustanova nujno potrebna v Ljubljani, posebno danes v času splošne krize, ko je postal dispanzer nadomestilo mnogim bolnikom, ki so zaradi skrajšane bolezenske dobe v bolniških blagajnah izgubili pravo na zdravniško pomoč, a so še nesposobni za pridobitveno delo, v dispanzerju pa so bili deležni brezplačnega zdravljenja in drugih pripomočkov.

Iz blagajniškega poročila,

ki ga je namesto odsotnega blagajnika Vrtovca podal blagajnik OUZD, posnemamo, da ima liga okrog pol milijona imovine; toda velike naloge, ki jo še čakajo, in mali redni dohodki, ki jih ima — vse to zahteva, da liga neprestano trka na vrata, ki se ji doslej marsikje še niso odprla. Ustanovitev sanatorija za najbednejše — to je zdaj njen največji cilj.

Nato je dr. Zajec v imenu nadzorstvenega odbora predlagal, naj zbor upravnemu odboru podeli absolutorij s prisrčno pohvalo, kar je bilo sprejeto s ploskanjem. In nato je bil prav tako per acclamationem ponovno izvoljen ves dosedanji odbor z ravanateljem dr. Bohinjcem na čelu.

Po teh organizacijskih točkah je sledilo kratko, pa nazorno in poučno predavanje dr. Debevca o pomenu solnca in zraka za zdravljenje jetičnih; pri slučajnostih pa se je razpravljalo o nekaterih konkretnih predlogih hrastniške lige in o vprašanju dispanzerja v Trbovljah, ki bo po vsej verjetnosti vsaj v skromnem obsegu v doglednem času začel poslovati. V razgovor so posegli gg. **dr. Jenštrle** iz Trbovelj, **dr. Mis, Čobal** in drugi. Opoldne je predsednik lepo uspeli zbor zaključil.

Lepite na pisma znamke

Velika udeležba pri otvoritvi koče na Ljubniku

Škofja Loka, 22. maja.

Z nesebičnim delom je šla podružnica SPD v Škofji Loki preko vseh ovir in je zgradila na Ljubniku novo planinsko postojanko, ki se bo brez dvoma vsem prijateljem proste narave že pri prvem obisku močno prikupila. Podružnični odbor je s pomnoženim številom vnetih planincev in planink sestavil lep spored za otvoritev na današnjo nedeljo. Odhod vseh izletnikov je bil danes ob 8.30 z Mestnega trga v Škofji Loki. Otvoritev se je pričela ob 11. s službo božjo, ki jo je daroval p. Oton Pri cerkvenem opravilu je pel iz uslužnosti sokolski pevski zbor iz Škofje Loke. Med pokanjem topičev in nagovori je bil novi, udobno urejeni planinski hram slovesno izročen svojemu namenu.

Za otvoritev ljubniške koče je osobito v škofjeloškem okraju vladalo veliko zanimanje in je temu primeren bil tudi poset. Seveda pa so prišli tudi mnogi Ljubljančani s predstavniki SPD in TK Skale, nadalje Zasavčani in Gorenjci, lepo število pa je bilo tudi Zagrebčanov, ki jih je škofjeloška podružnica še posebej povabila za današnji dan na Ljubnik. Ljudstva se je okrog koče naravnost trlo, vendar je vse to ob lepem vremenu samo še dvigalo prijetno razpoloženje.

Pota so popravljena in zgrajena tudi nova pota, vse markacije obnovljene in vsa prireditvena služba do potankosti organizirana. Dohod na Ljubnik je mogoč z vseh strani, vendar priporočamo vsem gostom, da se poslužijo poti preko Škofje Loke, odkoder je do vrha 2 uri hoda. K vsem vlakom je avtobusna zveza. Popoldanski čas so izletniki uspešno porabili za daljše in krajše izlete v okolico Ljubnika. Opozarjamo zlasti na prijetno pot preko Sv. Tomaža v Selško dolino ali izprehod na Breznico in odtod po novi cesti, s katere je diven razgled na naravne lepote Dolomitov in škofjeloškega gorovja, v Poljansko dolino. Zelo zanimiva je prostrana ljubniška jama z mnogimi kapniki in hrošči, ki so prava redkost naše prirode.

Koča je z vsemi okrepčili dobro založena in bo od današnje nedelje dalje stalno oskrbovana. Gospodarstvo je prevzela domačinka gdč. Koritnikova.

Skrb za slepe siromake

Ljubljana, 22. maja.

V magistratni dvorani se je vršil danes dopoldne 12. občni zbor Podpornega društva slepih v Ljubljani. Otvoril je zbor predsednik g. P l e š k o, pozdravil iz vse dravske banovine došle člane, ki jih je bilo 43, zastopnika Društva »Doma slepih« šolskega ravnatelja g. Ivana Jegliča, se zahvalil javnosti za nakazane podpore in mestnemu načelstvu za prepustitev dvorane ter je podal kratek pregled odborovega poslovanja v preteklem poslovnem letu.

O stanju blagajne je poročal blagajnik g. G r a d. Društvo je imelo 49.221 Din dohodkov in 48.284 Din izdatkov. Izplačanih je bilo za 29.720 Din podpor in za 16.750 Din posojil. Društveno premoženje znaša 169.604 Din.

Tajnik g. Z o r c je poročal, da ima društvo 114 članov, od katerih so trije v teku leta umrli. Društvo je naročeno na strokovne liste »Die Blindenwelt in Esperanto-Legilo« v Braillovi pisavi in je prevzelo od »Doma slepih« knjižnico, obstoječo iz knjig prav tako v Braillovi pisavi, da nudi tako svojim članom čim več štiva.

V imenu »Doma slepih« je pozdravil zborovalce ravnatelj g. J e g l i č, ki je izvajal, da je cilj obeh društev skupen, saj se obe organizaciji prizadevata izboljšati žalostno stanje najbednejših slepcev. Izrazil je upanje, da se bo v kratkem pričelo zidanje prepotrebnega Doma slepih v Ljubljani, ki bo nudil okrog se potikajočim slepcem kolikor toliko udobno bivališče in primerno zaposlenost.

Upravitelju zavoda za slepo deco v Kočevju g. Janežiču je zbor izrekel najlepšo zahvalo za njegov trud v prid slepi mladini in za prireditev dveh koncertov s slepci v Kočevju. Sedajnemu odboru, ki je vestno opravljal svoje posle, se je dala razrešilnica. Pri volitvah je bil dosedanji odbor ponovno izvoljen.

Naši akademiki iz Prage in Brna na Poljskem

Praga, sredi maja.

Akademski društvi »Jugoslavija« iz Brna in Prage sta nedavno sklenili prirediti veliko ekskurzijo v Poljsko, ki se je z raznimi gmotnimi podporami in s požrtvovalnostjo poljskih akademikov te dni uresničila. 43 jugoslovenskih akademikov v spremstvu zastopnika jugoslovenskega poslaništva v Pragi g. dr. Pretnarja in njegove soproge se nas je 4. t. m. radostnih src odpeljalo proti poljski meji, kjer so nas prav prisrčno sprejeli zastopniki poljskega zunanjega ministrstva in poljskih akademikov ter nam predložili tudi načrt ekskurzije, iz katerega smo razbrali, da si bomo med drugim ogledali Krakov, Poznanj, Gdansk in Varšavo.

Najprej smo obiskali Krakovo, kjer smo ostali tri dni. Pisec teh vrst se hoče zaenkrat omejiti samo na opis bivanja v Krakovu, kjer se nam je nudilo toliko lepega in zanimivega.

Sprejem v Krakovu je bil nadvse prisrčen. Sprejeli so nas res kot Slovani Slovane. Pozdravili so nas zastopniki mestnega sveta, rektor univerze, tam živeči naš rojak univerzitetni profesor g. dr. Mole in številni delegati visokošolskih organizacij, ki so nam vsi želeli, da bi odnesli prav lepe spomine iz slovanske Poljske in iz slavnega zgodovinskega mesta Krakova. Nastanjeni smo bili v posebnem hotelu, ki je izključno za ekskurzije moderno urejena zgradba. Kamor smo prišli, smo bili povsod prijateljsko pogoščeni.

Krakov je svetinja poljske kulture in umetnosti. Starodavne cerkve in stavbe se vrste druga poleg druge, tako da imaš vtis, kakor da si v sanjah pogledal v davno preteklost poljskega naroda, v dobo slavne dinastije Jageloncev.

Nekaj zgradb je bilo v 19. stoletju porušenih in je bil prostor, na katerem so se nahajale, izpremenjen v vrtove, ki še danes kakor venec zelenih nasadov obkrožajo mesto. Ostale pa so nedotaknjene štirl cerkve iz 12. in 13. stoletja, od katerih je najkrasnejša Marijina cerkev, zidana popolnoma v gotskem slogu a prelepimi sli- s krasnimi kipi (okoli 200) krakovskih patricijev. Ta cerkev slovi tudi preko poljskih mej, zlasti po svojem starem običaju, da se vsaka ura naznanja s trompeto. To delo opravlja že 300 let ena in ista rodbina.

Najznamenitejša zgradba vsega mesta pa je Wawel, starodavni grad poljskih kraljev, s slavno gotsko katedralo — panteonom Poljske. Glavna ladja katedrale je bila zgrajena v 14. stoletju in k njej je bilo v teku časa prizidanih še 18 kapel. V vsaki teh kapel leži krsta kakega poljskega kralja, po katerih imajo kapele tudi svoja imena. Zgodovinsko slaven v tej katedrali je tudi največji zvon Poljske, katerega je dal vliti leta 1520. Zigmund iz ostankov topov, razbitih v vojni. Sam grad Wawel je znan kot eden najlepših v Evropi: njegove zgodovinske svetinje z dragocenimi gobelini so neprecenljive. V gradu se nahaja popolnoma ohranjen šotor turškega paše Kare Mustafe izpred obleganja Dunaja. Krakov ima drugo najstarejšo univerzo v Srednji Evropi, tako zvano jagelonsko univerzo.

Ko smo si ogledali vse te znamenitosti, so nas poljski tovariši informirali tudi o svojem študentovskem življenju. Razkazali so nam akademske kolegije, ki so jih zidali sami in v katerih so stanovanja res konforno urejena in po prav nizkih cenah. Vsak visokošolec, ki hoče stanovati v takem kolegiju, mora prej opraviti 48 urno fizično edlno ali pa plačati za to posebej najetega delavca. Je pa tudi sicer življenje v Krakovu zelo ceneno, tako da skromen študent lahko živi že s 600 Din. Spričo tega dejstva bi si dovolil opozoriti zlasti tovariše filozofe in arhitekte, naj se obrnejo, ako žele študirati v inozemstvu, najprej v Krakov, kjer imamo sedaj le enega jugoslovenskega visokošolca.

Trije dnevi v Krakovu so nam kaj hitro minili in zbrali smo se zopet na postaji pred svojim posebni mvozom. Na postaji nas je že čakala množica Krakovčanov, mladih in starejših, da nas pozdravi v slovo in nam vošči srečno pot. Rokovanja ni bilo konec prej, dokler nas ni signal piščaljke prisilil v voz. Med petjem slovanske himne »Hej Slovani« smo se odpeljali v noč...

Žaloigra lepe pastirice

Brod na Savi, 22. maja.

Preteklo jesen se je oženil mladi posestnik Ivan Krajger z Belega Brda v remetskem kotarju z lepo mlado pastirico Maro. Mladi par je živel v slogi in ljubezni, dokler se niso pričeli vmešavati v njuno življenje moževi starši. Mladi ženi je večno sitnarjenje možetih staršev začelo presedati, pa je te dni pobegnila h svoji materi s trdnim sklepom, da se ne vrne več k možu.

Ker je mladi Ivan kljub vsemu ljubil svojo ženo, se je napotil k njeni materi in začel prositi Maro, da se zopet vrne k njemu. Vse njegove prošnje pa so bile zaman. To ga je tako razburilo, da je potegnil nož in ga trikrat zabodel ženi v prsi. Mara je na mestu izdihnila, a Ivan se je sam javil orožništvu, ki ga je aretiralo.

Ženo in otroke je hotel sežgati

Murska Sobota, 22. maja.

Blizu Murske Sobote je vas Krajina, kjer bi se pred kratkim skoro odigrala strašna rodbinska tragedija. Le hitri pomoči se je zahvaliti, da ni postalo troje življenj žrtev plamenov in da ogenj ni upepelil vse vasi.

Posestnik K. je živel že dalje časa v sporu z ženo. Žena, ki je bila pred leti operirana, ni mogla več tako delati, kakor je hotel mož. Večkrat se je mož tudi napil in se v takem stanju dejansko lotil žene ter jo pretepal. Uboga žena je morala često ponoči spati z otrokoma, fantkoma v starosti od 10 do 12 let, nad drvarnico, kjer so si vsi trije pripravili skromno ležišče.

Mož je to ženino početje mrmraje gledal in njegovi nastopi napram ženi so postali še sirovejši, dokler ni v podivjanem možu dozorel res satanski naklep.

Te dni sta se mož in žena zopet sprla in žena se je odpravila z otrokoma spat nad drvarnico. Ko je bila z otrokoma že gori, je postal mož izredno nasilen. Bil je vinjen in je slilil za njimi. Žena se ga ni mogla drugače ubraniti, kakor da je pograbila bližnja polena in mu jih vrgla v glavo. Uspelo ji je, da je nasilnika res pregnala. Nato je legla k počitku. Mož je čakal tako dolgo, da je vse utihnilo, potem pa se je splazil v drvarnico. Pripravil je kup slame in ko je bil prepričan, da vse spi, je slamo zažgal. Ogenj se je kmalu razširil po vsem prostoru. Prasketanje ognja, dim in nenavadna svetloba pa so v zadnjem trenutku zbudili ničesar hudega slutečo družino nad drvarnico, ki je še mogla rešiti se iz plamenov na prosto.

Sosedje, ki so prihiteli gasit, so ogenj še pravočasno lokalizirali in preprečili, da se ni razširil na sosednje stavbe. Če bi bilo vetrovno, bi lahko postal ogenj usoden za vso vas. Orožniki so K. aretirali. Pri zaslišanju je K. priznal svoj čin, a se je izgovarjal, da je hotel le prestrašiti ženo. Nadaljnja preiskava bo dognala, ali bo njegov zagovor držal ali ne.

Stanarina učiteljstva v Trbovljah - Vodah

Trbovlje, 22. maja.

V »Jutru« od 19. t. m. je objavil nekdo pojasnilo glede stanarine učiteljstva obeh šol v Trbovljah-Vodah. Zadeva je bila že svojčas v »Jutru« popolnoma objektivno pojasnjena. Vendar je bila že svojčas v »Jutru« popolnoma objektivno pojasnjena. Vendar pa je v zadnjem pojasnilu toliko nejasnosti, ki so dopisniku ušle hote ali nehote, da jih je treba ovreči, sicer bi bila javnost res napačno informirana.

Že znesek 178.000 Din ni pravilen; zaostala stanarina znaša za 33 učiteljev od 1. aprila 1930 do 30. aprila 1932, torej za 2 leti in 1 mesec, natančno 137.200 Din. Katehet Ratej ni odložil mesta občinskega odbornika zaradi stanarine, marveč zato, ker se od občinskega zastopa ne upoštevajo rešenja in odloki nadrejenih in najvišjih oblasti v državi. Ni mogoče, da bi občinski zastopniki o reševanjih ministrstev in razsodbi državnega sveta sklepali, ali jih naj izvrše ali ne. Naloga občinskega zastopa bi bila sklepati, kako naj razsodbi drža- TPD leta 1882 svojo privatno šolo v Trbovljah-Vodah opustila, ampak je le prosila takratni deželni šolski svet v Gradcu, da bi jo prevzel kot javno šolo v svojo upravo, da bi se TPD rešila bremena učiteljskih plač, ki so bile enake onim rudniških uradnikov. Da bi deželni šolski svet tej prošnji raje ustregel, ji je priložila znani reverz, ki z njim prevzema TPD med drugim tudi obveznost, da bo dajala učiteljstvu naturalna stanovanja. Dokaz za to je, da je reverz datiran s 1. decembrom 1882, deželni šolski svet pa je vlogo vrnil okrajnemu šolskemu svetu v Laškem 15. marca 1883 s pripombo, naj obveznosti TPD po mojnosti še razširi. Obveznost naturalnih stanovanj je prevzela TPD tudi zaradi tega, da bi se učiteljstvo ne menjavalo prepogosto in pa, ker takrat privatnih stanovanj ni bilo, saj so bile Trbovlje še majhne.

Tudi trditev, da da TPD naturalna stanovanja občini in ta šele učiteljstvu, je izmišljena. Najboljši dokaz za to je primer, ko je leta 1927 neki učitelj prosil župana, naj posreduje pri TPD glede njegovega stanovanja. Župan, ki je bil ob enem tudi načelnik takrat še skupnega krajevnega šolskega odbora za vse šole, mu je odgovoril, da tega ne more storiti, ker nima občina v stanovanjskih zadevah pri TPD nikakega vpliva. Slično se je dogodilo neki drugi učni osebi. Ravno tako se ni nikdar v 50 letih nobena učna moč v Trbovljah-Vodah obrnila na občino ali krajevni šolski odbor zaradi odkazanja stanovanja, ampak direktno na ravnateljstvo TPD, ki mu je stanovanje tudi direktno odkazalo.

Z obvezno »nagrado« naturalnega stanovanja ni imela torej občina Trbovlje nikdar nobenega opravka. Tudi katehet Ratej dobiva stanarino direktno od TPD, odkar ne stanuje več v rudniškem stanovanju, ki ni bilo primerno njegovemu poklicu, brez vsakega posredovanja občine ali koga drugega. Ali sme učiteljstvo to obvezno »nagrado« od TPD sprejeti ali ne, o tem naj si nikdo ne beli glave, ker so to je odločila višja oblastva. Da je zaostala stanarina narasla do tako visokega zneska, ni kdivo učiteljstvo, ki je vedno povdarjalo, da bo treba plačati stanarino in se je tudi od občine Trbovlje vedno zagotavljalo, da se bo izplačala, ko bodo zadevo rešila upravna oblastva. Sicer pa ima itak občina še za iztirjati nad 200.000 Din trošarine za leto 1931, kar ni malenkostna vsota. — *Iz učiteljskih krogov.*

Objave

Narodno gledališče v Ljubljani.

D r a m a.

Ponedeljek, 23.: Oidipus. Premiera B.
Torek, 24.: Zaprto.

Ljubljanska drama. Drevi ob 20. premiera klasične drame »Oidipus« v dovršenem prevodu profesorja Sovreta. Zasedba prvovrstna. Režija Cirila Debevca. B. — Abonenti A in B bi morali dobiti dramo »Ledo« in abonenti C dramo »Glembajevi«. V obeh delih ima eno glavnih vlog Nablocka, ki pa je ludo obolela. Zato dobe abonenti A, B in C Pagnolovo igro »Marij«. Premiera bo še v teku tedna v režiji dr. Gavelle.

O p e r a.

Ponedeljek, 23.: Gostovanje ljudskega odra »Svobode«. Izven.
Torek, 24.: Rusalka. D.

Ljubljanska opera. V torek 24. t. m. se bo pela v operi »Rusalka« v običajni zasedbi za D. — Opereta »Mala Floramie« je doživela do danes v Splitu in Zagrebu že preko 100 predstav. To dovoljno priča o priljubljenosti dela. Melodije so lepe, lahke in gredo takoj v ušesa. Dejanje je zelo zabavno in se vrši v Splitu. Premiera bo še ta teden v Zupanovi režiji.

Šentjakobski gledališki oder ponovi v sredo 25. in petek 27. t. m. ob 20.30 zabavno veseloigro s petjem »Studentje smo . . .«. Vse dosedanje predstave so bile razprodane, zato naj blagovoli občinstvo kupiti vstopnice že v prodaji v naprej v trgovini g. Karničnika na Starem trgu. Zasedba vlog bo ista kakor pri premieri, le vlogo profesorja Goloba bo igral namesto obolelega g. Lavriča g. Kunc. Zadnja predstava 20. t. m. se je morala zaradi nenadne obolelosti g. Lavriča odpovedati. Vstopnice, kupljene za to predstavo, bodo veljale za predstavo v sredo 25. t. m.

Sokol I Tabor priredi v nedeljo 29. t. m. redno letno javno telovadbo, pri kateri bodo nastopili vsi telovadni oddelki. Od pol 16. do 16. bo promenadni koncert društvene godbe, točno ob 16. uri pa se prične javna telovadba. Vabljeni.

Nosoče matere morajo skušati vsako zateganje odpraviti z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Predstojniki univerzitetnih ženskih klinik soglasno hvalijo pristno »Franz Josefovo« vodo, ker se lahko použije in se milo odpirajoči učinek zanesljivo pokaže v kratkem času brez neprijetnih stranskih pojavov. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Rogaška Slatina podaljša v letošnji sezoni, upoštevajoč gospodarsko krizo in da omogoči zdravljenje čim širšim slojem, veljavnost predsezonskih popustov do 1. julija.

Zapeka. Po izkušnjah, pridobljenih na klinikah za notranje bolezni, je naravna »Franz Josefova« grenčica izredno dobro delujoče odvajalno sredstvo!

Kitajci na bojišču

Neki kitajski zdravnik takole opisuje svoje skušnje v štiriintridesetdnevni vojni za Šanghaj: 19. armada, ki se je borila proti Japoncem, je bila v neverjetnem stanju. Namestu nepremočljivih škornjev so nosili vojaki lukničasto obuvalo. Namestu močnih, nepremočljivih plaščev, ki naj bi jih ščitili pred vlago in močo, so imeli na glavi z oljem namočena bambusova pokrivala. Brodenje po blatu, ki je bilo često zelo naporno, je izzivalo strašne posledice. Mnogim vojakom je bilo treba v bolnici odrezati obe nogi. V jarkih, kjer so ležali vojaki, so vedno trpeli žejo. Kadar pa so jim prinesli vode, po kateri so vsi hlastnili, je bila pijača večinoma okužena. Često je bila voda takšne kakovosti, da je celo po kemičnem čiščenju bila neuživna in so jo morali zavreči. Tako so nastale zaradi žeje in pomanjkanje vode razne bolezni. Cepiva zoper tifus je primanjkovalo na vseh koncih in krajih. A smrt bi bila kosila še bolj neusmiljeno, da se ni v kitajskem ljudstvu zakoreninila navada piti samo prekuhano vodo ali čaj.

VSAK NAROČNIK »JUTRA«

Ljubljanska kronika

Nekoliko svojeglava nedelja — Krvav spopad in poškodbe — V mestu se mir ni kalil

Ljubljana, 22. maja.

Zadnje dni tedna smo imeli prav lepo, naravnost idealno vreme, današnja nedelja je pa nekoliko pokvarila veselje izletnikom, zlasti še kopalcem. Zjutraj se je začelo oblačiti, bilo je tudi precej vetrovno in to je mnogo kopalcev zadržalo doma. Kljub temu je bilo na Savi vendar zelo živahno in tudi kopališče Ilirije, ki je bilo v petek otvorjeno, je zabeležilo prav lep poset. Popoldne se je okrog 15. zjasnilo in je sonce prav toplo prigrevalo, tako da so kopalci le še prišli na svoj račun. Nedeljo je izrabilo več društev in organizacij za svoja zborovanja, o čemer pa poročamo na drugih mestih.

Ob 17. se je vršil izpred hiše žalosti na Glincah pogreb blagopokojne gospe Katarine Praprotnikove. Na zadnji poti so ugledno gospo spremili številni znanci in prijatelji, med njimi je bilo tudi mnogo odličnih predstavnikov naše javnosti in zastopniki viškega Sokola. Žalni sprevod se je pomikal skozi mesto na pokopališče k Sv. Križu, kjer so njene zemske ostanke položili k večnemu počitku v rodbinsko grobnico.

Krvava bitka na Viču

V neki gostilni na Glincah je snoči pozpivala večja družba delavcev in zidarjev, domačih in bosanskih. Iz neznanega vzroka je nastal med njimi pozneje pred gostilno hud prepir, iz katerega se je razvil pretep, ki se je žalostno končal. Na bojišču ata obležala precej hudo ranjena zidar Ahmetovič, rojen 25. marca 1903 iz Višegrada v Bosni in stanujoč v Rožni dolini, ter ključavničarski vajenec Ivan Hlebec, rojen 31. decembra 1908. Ahmetovič je dobil sunek z nožem v levo prsno stran, istotako je bil v prsi ranjen Hlebec.

Okrog 24. je bila na pomoč pozvana reševalna postaja, nakar je njen avto oba ranjenca prepeljal v bolnico. Kakor nam poročajo, so Ahmetovičeve in Hlebčeve poškodbe precej resne, vendar ni nevarnosti za njuno življenje. V zvezi z zločinom je policija aretirala delavca Franca Jeršina, ki je menda oklal oba tovariša. Jeršin je bil danes pripeljan na kriminalni urad in tam zaslišan.

Z britvijo si je prerezal vrat

Dopoldne so iz Primskovega pri Kranju pripeljali v Ljubljano 22-letnega delavca Franca Sušnika, ki je obupal nad življenjem. Fant si je v samomorilnem namenu z britvijo prerezal vrat in se hudo poškodoval. Njegovo stanje je precej resno. Kaj je vzrok poskušenega samomora, ni znano.

Prsti pod slamoreznico

Jernej Podbevšek, 5-letni sinček posestnika iz Šmartnega pri Tuhinju, je v soboto popoldne doma z roko zašel v slamoreznico, ki mu je odrezala vse prste desne roke. Otroka so morali prepeljati v ljubljansko bolnico.

Motociklistična nesreča

Dopoldne je bila reševalna postaja pozvana na glavni kolodvor, kamor so z vlakom pripeljali 22-letnega brezposelnega šoferja Ivana Ambroža s Hrušice pri Jesenicah. Vozil se je dopoldne z motornim kolesom pri Žirovnici, zanesło ga je pa s ceste in se je menda zaletel v drevo. Priletel je tako nesrečno, da si je prelomil čeljust in se občutno potolkel na glavi. Reševalni avto ga je prepeljal v bolnico.

Drugače je ljubljanska nedelja potekla povsem mirno in v mestu samem ni bilo beležiti nikakih posebnih dogodkov.

Režijske opazke h „Kralju Oidipu“

K povodu nocojšnje premiere v ljubljanski drami

V gledališkem svetu se mnogo eksperimentira. Skoro vsaka predstava je eksperiment — uspel ali neuspel — to se izkaže navadno šele potem in marsikdaj šele čez mnogo in mnogo let.

Vsako gledališče, ki hoče biti pomembno in živo, poskuša vedno znova odkriti in zadeti živec časa, njegovega duha in njegovo občutje. In le tisto gledališče, ki seže preko dnevno važnih stremljenj naravnost do temnih, skrivnostnih globin človekovega duha in srca ,samo tako gledališče ima v razvoju kulture svoj značaj in pomen in samo takemu gledališču je zagotovljen trajen in neizpodbiten obstanek. Človek v razmerju do boga, do Usode; človek v svojem iskanju in borenju z neznanimi silami, ki vladajo v njem in nad njim — to je bil in bo tudi ostal najzanimivejši predmet vsakega umetniškega ustvarjanja in snovanja. Človek v svojih tisočerih obrazih in valovanjih od nadzemskih slutenj vesoljne jubezni do neznanih trepetov predsmrtne groze je glavno žarišče vsakega pravega tragičnega oblikovanja. Hrepenenje po ljubezni, po sreči in strah pred smrtjo: to sta oba skrajna tečaja vsega našega nehanja in pehanja. In to zavestno ali podzavestno, tvorno ali trpno kolebanje med obema točkama v vseh njegovih neštetih odtenkih ,v vsem njegovem sijajnem veličastju in njegovi brezdanji globini, v njegovi božanski nadmoči in njegovi nebogljeni onemoglosti, v njegovih herojskih poletih in njegovih tragičnih padcih — to je glavna naloga pravega gledališča in vsakega pravega igralskega ustvarjanja. Izzivati sočutje in strah za dragocenega človeka, ki se pred nami bori in trpi, vzbuditi občutek odrešilnosti z njim, ki končno očiščen izide iz borbe in iz trpljenja — to (in nič drugega) so prikazovali že stari Grki in v bistvu isto prikazuje v tragični gledališki umetnosti tudi današnji tvorec in oblikovalec.

*

Jasno je, da je dobesedno izvajanje vsakega obširnega dela v prvotni obliki za današnjo dobo popolnoma nemogoče. Deloma zaradi časa, deloma zaradi smisla. Črte so torej nujno potrebne. Vendar je vsako prirejanje pesniških umotvorov vedno zelo težavno, odgovorno in zato tudi tvegano delo. Gledanja so različna in tako se večinoma že v samih črtah pokaže osnovni pogled in občutek in že v črtanju ali prirejanju samem se nedvomno razkrijejo vse vrline ali napake, ki služijo za celotno presojo ali celo obsodbo režiserjevega nazora .

*

Režijsko sem skušal delo stilizirati, to se pravi, skušal sem ga predstaviti v tisti določeni enotni obliki, v kakršni sem ga občutil in videl jaz in kakor se mi zdi po mojem občutenju najbolj preprosto in najbolj dostopno tudi današnjemu čustvovanju. V splošnem sem se pristni in tipični grškosti precej odpovedal. V deklamaciji, igri in sceni se nisem skoro prav nič ali pa zelo malo oziral na znanstveno raziskane vzorce in šolske pouke, temveč sem se vsem zunanjim lepotam na škodo zavzemal rajši za resno pobožnost ozračja, za jasno podajanje misli, za iskrenost občutka in za jakost igralskega izraza. Zavzemal, pravim — v koliko se mi je to posrečilo, naj seveda presodijo drugi. Predobro vem namreč, kako bridka je lahko včasih razlika med dobro voljo in med dejanjem.

*

Pri dinamični odnosno ritmični zgradbi dejanja mi ni bilo treba drugega kakor držati se kolikor mogoče natančno Sophoklejevega teksta. Sophokles je namreč poleg Shakespearea eden izmed onih redkih dramatikov, ki nimajo — hvala Bogu — skoro prav nič režijskih opazk.

*

Hude preglavice je delal doslej še pri vsaki moderni režiji grških dram zbor. Jaz sem ga skušal do skrajnosti poenostaviti. Znano nam je sicer, da je pri Grkih zbor svoje pesmi izvajal pevsko ob spremljavi godbe in da se je obenem ritmično premikal, korakal, gibal ali plesal, kakor bi rekli temu gibanju morda danes mi. Vendar o vsem tem nimamo čisto točnih in zanesljivih podatkov in jaz se nanje tudi nisem oziral. Svečenike iz prologa sem spremenil v mestne očete, žreca pa v zborovodjo. Zbor igra zame vlogo sosveta mestnih odposlancev, ki so prišli v imenu ljudstva prosit v sili kralja za pomoč in pred katerimi se slučajno odigrava Oidipova tragedija. Zgolj retoričnih mest nisem posebej iskal. Črtal sem zato vse, kar se ne tiče neposredno dejanja samega in vsebine. Zborovske speve sem razčlenil v zmiselne enote in jih dodelil zborovodji ter posameznim starcem, mestnim očetom. Le končne odstavke miselnih in čustvenih kompleksov sem strnil in shranil za skupni govor. Sicer pa spremlja zbor vse dogajanje na odru s svojo igro, s posedanjem, s poklekanjem in z vstajanjem ter z raznimi poseganji v dejanje, ki so za vsa važnejša mesta v drami točno ustanovljena. Tudi pri zboru sem se trudil napraviti iz okornega, retoričnega in obrednega telesa kolikor mogoče živo misleče in čuteče ljudi. Mene zanima zbor samo v toliko, v kolikor je zrcalo, upor ali podpora dejanskemu razvoju — Oidipovi usodi. Pravilna in oblikovna grškost je pri tem sicer marsikaj izgubila, vsebinsko pa, mislim, da je drama le pridobila.

Po tem načelu sem črtal tudi vse meščane in otroke odnosno ljudstvo sploh. Masa na odru je lepa stvar in z njo se da nedvomno dosegati uprav ogromne umetnostne učinke. Toda mora biti ta množica za uprizoritev samo tudi vsebinsko res važna, bistvena in potrebna, drugič pa morajo biti za resnično umetniško obravnavo gledališke mase podani izvestni finančni in tehnični pogoji, s katerimi pa mi vsaj za zdaj še ne moremo računati. Premišljevanja obeh momentov sta me dovedla do tega, da sem vso množico enostavno izpustil. In iz približno istih vzrokov sem črtal tudi vso komparzerijo, to se pravi, vse vojake, vse sluge in vsa spremstva (seveda je verjetno, da je v vsem tem že malo humorja, rojenega iz naših razmer).

*

K zaključku pa še enkrat: nazori o »Oidipu«, osnovna pojmovanja o načinu uprizoritve so vedno bila in bodo najbrž tudi v bodoče vedno zelo, zelo različna. Jaz sem ga pojmoval, skoro bi rekel: komorno, kot dramo poedinca, ki doživi na sebi usodo, kakor jo stalno doživlja celotno človeštvo, to je kot tragično zgodbo o propadu in dvigu človeka ter o ničnosti njegove sreče.

Mogoče je ta način zmota. In potem bo seveda tudi ta predstava, rada ali nerada, ostala — eksperiment.

Ciril Debevec.

Mariborski nedeljski dogodki

Maribor, 22. maja.

Nedelje postajajo poletno vroče. Današnja nedelja je izvabila že

številne kopalce na Mariborski otok,

ki je bil glavna privlačna točka dneva. Kljub lepi priliki za izlete se je zbrala popoldne pri tomboli poštnih uslužbencev precejšnja množica ljudi. Dopoldne je bila v slavnostni dvorani klasične gimnazije

prisrčna slavnost razvitja zastave mariborskega skavtskega stega.

Razvitju je kumovala ga. Ivanka Lipoldova, ki je pripela na zastavo lep trak. Slovesnosti so se udeležili mestni župan g. dr. Lipold, sreski načelnik g. Milan Makar, ravnatelj g. Tominšek, načelnik belgijske skavtske zveze g. von Boom, ki je slučajno prišel v Maribor, nadalje starejšina dravske skavtske ekipe iz Ljubljane g. Kunaver in zastopniki savske župe iz Zagreba in celjskih skavtov in skavtk. Prisrčni dogodek bo ostal skavtski mladini brez dvoma v najlepšem spominu.

V soboto zvečer je bil

prvi redni občni zbor Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev

v dvorani Delavske zbornice. Iz poročil posameznih funkcionarjev je razvidno živahno delovanje organizacije, ki si je prizadevala v vseh perečih vprašanjih ščititi koristi zasebnih nameščencev. Izčrpno je bilo poročilo, ki ga je podal agilni društveni tajnik g. Lojze Doležal in v katerem je očrtal vse težkoče ter pozval prisotno članstvo k solidarnosti in stanovski zavesti.

Ničesar posebnega ne beleži današnja

policijska kronika.

V pretekli noči je policija aretirala sedem oseb, zabeleženih pa imajo 21 prijav in pet poročil. Krojaški mojster Wippel, stanujoč v Gregorčičevi ulici, je prijavil, da je nastal sinoči

v njegovi delavnici ogenj,

ki pa so ga pravočasno udušili. Mojster je namreč pozabil odkloniti električni likalnik in tako se je vnela likalna deska, ki je bila že vsa v plamenih.

Nastop Ljubljanskega Sokola

Ljubljana, 22. maja.

Sezono letošnjih javnih nastopov v ljubljanski župi je otvorilo matično društvo Ljubljanski Sokol danes popoldne ob 16. na svojem letnem telovadišču z izvrstno uspelo javno telovadbo. Ob krasnem vremenu se je zbralo na telovadišču prav častno število občinstva, med njimi zastopnik banske uprave nadzornik Rape, češkoslovaški konzul inž. Sevčik, podstarosta SKJ br. Gangl ,polkovnik Cvejič, senator br. dr. Ravnihar, starosta ljubljanske župe br. dr. Pipenbacher, delegacija Sokola I. v kroju, dr. Murnik, savezna načelnica Skalarjeva, dočim so svojo odsotnost opravičili podkonzul Cihelka, senator Hribar in predsednik višjega deželnega sodišča dr. Rogina. Javni telovadbi je prisostvovalo tudi vojaštvo ljubljanske garnizije.

Javna telovadba se je pričela točno ob 16. ter je obsegala 11 prav skrbno navežbanih točk. Ženska deca je najprej izvedla s spremljevanjem klavirja igre, ki so pokazale perice in kosce. Izvedba najmlajših je bila prav dobra. Obilo zabave je nudila igra moške dece »Črni mož«. Sodelovalo je 130 otrok. 28 naraščajnic je nato izvedlo prav strumno in skladno proste vaje za IX. vsesokolski zlet v Pragi, nakar je nastopila moška deca (40) prav po vojaško z vajami s puškami. Mladi vojaki pod vodstvom svojega 4-letnega poveljnika so dve vaji s puško izvedli brezhibno ter želi navdušeno odobravanje gledalcev. Orodna telovadba vseh oddelkov je pokazala lep napredek od lanskega leta, zlasti moški naraščaj s svojimi vajami na krogih je bil predmet navdušenega odobravanja. Proste vaje moškega naraščaja (48) za vsesokolski zlet v Pragi so bile prav dobro izvedene, razen nekaterih zakasnelih gibov posameznikov. Dvanajstorica ženskega naraščaja je nato izvedla prav ljubke rajalne vaje na klavir, skladno in gracijozno. Gotovo najboljša točka obširnega sporeda so bile proste vaje članic (42) za vsesokolski zlet v Pragi. Izvedba je bila vseskozi vzorna in skladna. Vzorna vrsta, v kateri so bili naši mednarodni tekmovalci je s svojimi vrhunškimi vajami na drogu in krogih vzbudila vsestransko odobravanje. Krasno izvedene vaje in drzni odskoki z orodja so gledalcem jemali sapo. Ljubljanski Sokol je lahko ponosen na te svoje junake, ki bodo v Pragi gotovo priborili svojemu društvu lovorike. Nova točka, ki pa bi v dvorani gotovo dosegla še večji uspeh, je bila telovadna skladba »Pesem pomladi« po Mendelsohnu, ki jo je sestavil (naš drugi dr. Murnik) br. inž. Viktor Černe. Izvedba je bila brezhibna in je simbolično pokazala probujajočo se pomlad. Žal, da se je godba na odprtem telovadišču skoro izgubila. Javno telovadbo so nato zaključili člani (40) s prostimi vajami za vsesokolski zlet v Pragi prav dobro in skladno.

Pri javni telovadbi smo pogrešali kot lansko leto nastop starejših bratov, dasi znajo proste vaje, s katerimi bodo nastopili čez 14 dni na župnem zletu. Zlasti starejši bratje bi morali s svojim nastopom navdušiti one »mlade starčke«, ki so Sokoli le na papirju, dela v telovadnici pa ne poznajo. Pričakujemo, da bomo drugo leto lahko pozdravili starejše brate pri javnem nastopu. V splošnem je telovadni nastop pokazal resno voljo do sokolskega dela, za kar gre zahvala marljivemu prednjaškemu zboru. Pri prireditvi je sodelovala godba Sokola I. pod vodstvom kapelnika br. Švajgarja, ki je rešila svojo nalogo častno, kakor vselej.

Novo društvo absolventov trgovskih šol

Lepo uspel ustanovni občni zbor — Skupno je doslej že 1271 absolventov

Ljubljana, 22. maja.

Velika učilnica državne dvorazredne Trgovske šole je bila danes dopoldne središče zanimivega dogodka: vršil se je ustanovni občni zbor Društva absolventov državnih trgovskih šol, organizacije, ki hoče pritegniti v svoje vrste številne naše absolvente trgovskih šol in katere nameni in smotri so predvsem socialnega, izobraževalnega in družabnega značaja. Udeležba je bila res zelo velika, zlasti močno pa je bil zastopan nežni spol. Zborovanje je otvoril predsednik pripravljalnega odbora g. Rozman s toplim pozdravom na vse navzoče, zlasti je pa pozdravil ravnatelja Trgovske šole g. Gogala in se mu zahvalil za izkazano pozornost. Uvodno je g. Rozman poudarjal, naj postane organizacija trden most, odnosno vez med članstvom in šolo. Pozval je vse navzoče k složnemu delu.

Besedo je nato povzel g. ravnatelj Gogala. Rad se je odzval vabilu pripravljalnega odbora. Njegova želja je, da bi to društvo, ki stopa danes v življenje, v polni meri vršilo svoje načrte, ki so zelo lepi in ki bodo pomenili za društvo velik uspeh, če bodo res vsi tudi izvedeni. Ko so gojenci zapustili šolo, so bili veseli, da so knjige vrgli v kot, toda kmalu so prišli do prepričanja, da jim še mnogo manjka in da šola ni dala vsega, kar zahteva praktično življenje. Novo društvo bo stremelo za izobrazbo svojega članstva, zamislilo si je pa tudi lep socijalen program.

Časih se dogodi, da je kdo sam, da ga doleti nesreča in si ne ve in ne more pomagati. Tedaj mu morajo drugi priskočiti na pomoč. To je naloga organizacije, ki naj ščiti svoje člane. Če kdo obnemore in zastane, ga je treba dvigniti in mu pomagati naprej. Če bodo absolventi združeni in jih bo zbrana močna četa, potem bo to lahko delo: zares le v slogi je moč! V nadaljnjem govoru je g. ravnatelj plediral, da se vsi z ljubeznijo oklenejo novega društva, vsakdo naj bo ponosen, da je absolvent dvorazredne trgovske šole, nikogar ne sme biti sram to priznati. **Absolventi lahko ustvarijo močno organizacijo. Okrog 510 absolventov in 761 absolventk je do danes zapustilo zavod, skupaj 1271 oseb.** Članstvo naj se zaveda stremljenj in nalog društva, obrača naj se nanj in tudi agitira, da pristopijo vsi v organizacijo, v kateri se bodo tudi vsi medsebojno spoznali. Organizacija naj tvori močno falango, naj bo društvo res most med življenjem in šolo. G. direktor je zaključil z željo, da bi organizacija kar najlepše uspela.

Po živahnem odobravanju je povzel besedo g. Beber, ki je podal idejne smernice in program novega društva. Iz društvenih pravil, ki jih je prečital tajnik g. Kozamernik, pa posnemamo: Društvo ima namen izobraževati svoje članstvo v vseh trgovskih vedah, na narodno gospodarskem in socialnem poprišču s pomočjo tečajev, poučnih izletov in strokovno znanstvene knjižnice, zastopati članske koristi nasproti javnosti in oblastvom in skrbeti za njih gmotni in socialni položaj, zbirati statistične podatke o socialnem stanju absolventov in posredovati pri nameščitvah, zbirati podatke o zahtevah, ki jih stavijo nanje delodajalci, pridobitni krogi in gospodarske ustanove, ter z njimi podpirati ravnateljstva trgovskih šol, gojiti družabnost med članstvom in prirejati debatne sestanke, čajanke in slično. Društvena pravila, ki obsegajo 36 točk, je banska uprava v Ljubljani že potrdila.

Pravila so bila soglasno sprejeta. K besedi se je nato oglasila gdč. Barletova, ki je imela na absolventke kratek nagovor, bodreč jih k stanovski zavesti in k sodelovanju v organizaciji. Občni zbor je nato sklenil, da znaša vpisnina za vsakega rednega in izrednega člana 20 Din, mesečni prispevek 5 Din, za izredne člane pa 7 Din. Soglasno je bil izvoljen nastopni odbor: predsednik Rozman, podpredsednik Beber, namestnica podpredsednika gdč. Dovžanova, tajnik Kozamernik, namestnica gdč. Barletova, blagajnik Mam in odborniki Žiberna, Dovžan in More. V nadzorstvo sta bila izvoljena Kitzer in Vrhovc, v razsodišče pa: Andolšek, Milač in Pance.

Zbor ljubljanske zadruge kovinskih obrtov

Ljubljaa, 22. maja.

Dopoldne se je vršil redni občni zbor Zadruge kovinskih obrtov za Ljubljano in okolico v dvorani Trgovske zbornice. Začel se je ob 9. uri, ker pa ni bil sklepčen, se je nadaljeval ob 10. uri. Zadružni načelnik industrijec Fran Batjel je pozdravil zastopnika Zbornice za TOI g. Franchettija, zastopnika lista »Obrtnika« g. Kunstlerja in se spomnil v preteklem letu umrlih članov gg. Rasbergerja in Ogrina. Občnega zbora se je udeležio približno tri četrtine vseh članov. Med drugim se je prečitala tudi učna pogodba učencev iz leta 1853, ki obsega 12 točk in je iz nje razvidno, da so imeli že pred 79 leti na programu, da se učenci vzagajajo res v duhu obrtništva, kar je lahko za zgled še v današnjih časih.

Poročila tajnika, blagajnika, revizorjev kakor tudi proračun za tekoče leto so bili soglasno odobreni. Vršila se je nadomestna volitev podnačelnika, za katerega je bil izvoljen g. Pintar. Namesto umrlih odbornikov sta bila izvoljena gg. Gregorin in Smole. V debato se je priglasilo več članov, ki so zahtevali zaščito domačih izdelkov, da bi se s tem pripomolo brezposelnim dobiti zaposlenje. Tovariš Jurkovič je predlagal, da se zahteva pri sprejemu učencev zadostna predizobrazba, kar je bilo vzeto soglasno na znanje. Članarina se je določila letno na 25 Din. Še pred poldnem je načelnik zaključil lepo uspeli občni zbor ter se zahvalil udeležnikom za številno udeležbo.

Motnje v želodcu in črevesu, ščipanje v trebuhu, zastajanje v žilnem sistemu, razburjenost, nervoziteto, omotičnost, hude sanje, splošno slabost olajšamo, če popijemo vsak dan čašo »Franz Josefove« grenčice. Zdravniki svetovnega slovesa hvalijo izboren učinek, ki ga ima »Franz Josefova« voda v svoji lastnosti kot milo odvajajoče sredstvo zlasti pri močnokrvnih, korpulentnih osebah, satikarjih in hemoroidalno bolnih. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Vinko Bitenc:

Mis Evropa

Brzovlak je drvel po zasneženi pokrajini proti Gradcu. Ledene rože na oknih kupeja so nam ovirale pogled na mimobežeče pokrajine.

Moj sopotnik, reporter nekega zagrebškega lista, je tajal stekla na oknih s sapo. A to ni dosti pomagalo.

Otajani kolobarji so se kmalu znova pokrili s tenko ledeno skorjo.

Potoval sem na dunajski pomladni velesejem. Moj sopotnik pa je bil namenjen v Dunajsko Novo mesto in je nameraval šele od tam posetiti Dunaj. Od Maribora dalje sva ostala sama v toplem kupeju. Udobnosti in priložnosti za nemoten pogovor torej dovolj.

Brzovlak je prisopihal na graški kolodvor in se ustavil.

»Brate,« je dejal gospod sopotnik, »zdaj se pa pripravite na gnečo; gotovo dobiva goste v kupé.«

Skozi otajana mesta na oknu sva opazovala vrvenje ljudi na kolodvoru. Mnogo jih je izstopilo iz vlaka, še večja množica pa se je drenjala ob vhodih v vozove.

Zunaj na hodniku se je zaslišala hoja, govorjenje, smeh, vrišč in šum. Na mah je bil najin kupe zaseden, komaj sva si s tovarišem otela svoje prostore. Tudi dva smučarja sta stopila v kupe. Svoje orjaške smuči sta le s težavo namestila preko polic v kupeju.

»Uganili ste o gnječi,« sem pripomnil proti Zagrebčanu.

Ta me je nenadoma potegnil za rokav, pokazal skozi okno in ves navdušen zašepetal:

»Poglejte, gospodine, Mis Evropa!«

»Kaj?« sem se začudil.

»Ona dama v kožuhovinastem plašču, ki se ozira in stopa proti našemu vozu, je Mis Evropa 1932. Poznam njen obraz po sliki.«

Pogledal sem skozi otajano steklo. Ljudje so že po večini stopili v vozove. Domnevana Mis Evropa, mlada, lepa, vitka dama, s šopkom nageljev v naročju, je baš stopala mimo voza. Postala je pod najinim oknom, oziraje se proti peronu, kakor bi nekoga pričakovala.

»Brez dvoma, letošnja Mis Evropa,« se je navduševal gospod reporter in zvedavo pritiskal obraz na potno steklo.

»Nisem videl njene slike,« sem se nasmehnil. »Zelo dvomim, da bi se Mis Evropa sprehajala po kolodvoru v Gradcu.

»Povem vam, da je prava,« je zatrjeval tovariš. »Krasna priložnost za interwiew, samo če bo dama stopila v naš voz.«

Mlada dama je medtem odšla naprej. Reporter je po bliskovo odprl okno in pomolil glavo skozenj.

»Stopila je v sosednji voz,« je vzkliknil skoro obupno.

»Mochen s' zu!« se je oglasilo iz nasprotnega kota kupeja.

Reporter je zaprl okno.

»Veste kaj,« mi je dejal. »Pojdiva tja. Interwiew z Mis Evropo to bo nekaj kolosalnega za naš list.«

V hipu je izvlekel iz kovčega majhno fotografsko kamero.

»Pojdite!«

Ognjeviti Zagrebčan me je s silo izvlekel iz kupeja, čeprav sem oporekal.

»Stavim, da ste se zmotili, dragi gospod. Od kdaj pa se Mis Evrope vozijo z brzovlaki in celo v tretjem razredu? Za take dame pride samo orient - ekspres v poštev, ali pa aeroplan.«

»Ne sklepate pravilno,« me je poučeval reporter, ko sva se prerivala po hodniku.

»Slavne osebe večkrat tako potujejo, da se izognejo običajnim ceremonijam in sprejemom po kolodvorih.«

Kaj sem hotel? Gospod Zagrebčan je bil o svoji nezmotljivosti tako trdno prepričan, da bi bil vsak ugovor odveč. Še sam sem pričel dvomiti. Mogoče me pa res doleti čast, da se spoznam z Mis Evropo? Kdo ve, kakšne muhe imajo takšnele »mis«, kadar so na potovanju.

Z veliko muko sva se prerila do vhoda v sosednji voz. Tam pa ni bilo nič boljše. Obžaloval sem, da sem poslušal reporterja in se na milost in nemilost izročil gneči po hodnikih.

Tovariš je imel srečo, da se je preril v bližino vrat nekega kupeja. Z reporterjevo pomočjo sem tudi jaz kmalu stal na tistem mestu.

Reporter je skrivnostno pokukal skozi vrata v kupe. Tudi ta je bil natlačeno poln.

Po vzradoščenem novinarjevem obrazu sem sodil, da je Zagrebčan bržkone že zavohal dozdevno Mis Evropo.

»Pri oknu sedi,« se je obrnil proti meni.

»Le škoda, da se pogovarja z nekim gospodom. Svetujte mi, kaj naj storim»«

Pogledal sem od strani v kupe. »Mis Evropa« je bila v živahnem pogovoru z nekim elegantnim gospodom. Reči moram, da moj gospod sopotnik ni imel slabega okusa kar se tiče Mis Evrope. Gospodična je bila krasna blondinka, z očmi, kakor nebesna sinjina, z dolgimi žametnimi trepalnicami in z zapeljivimi ustnicami Izpod koketnega klobučka na strani glave so se vsipali plavi kodri.

Reporter je nalahno odrinil moškega, ki je slonel ob vratih in mu zapiral pogled v kupe.

»Was wollen s' denn?« se je oglasil ta.

»Mis Evropa, prosim«...

»Ja wohl, ein dreckiges Misst is' in Europa...«

Oba s tovarišem sva se zasmejala.

»Če je ne morem interwiewati, zo pa vsaj vjamem na ploščo,« je rekel Zagrebčan in pričel operirati s svojim fotografskim aparatom.

»Jaz grem nazaj na svoje mesto,« sem pripomnil; »sicer se zna zgoditi, da ne najdem tam več svoje prtljage.«

Gospodična v kupeju je menda opazila najino zijanje skozi vrata. Nervozno se je zasukala na sedežu in nama obrnila hrbet.

»No, zdaj pa imam!« je vzdihnil reporter.

»Želim vam mnogo sreče,« sem se hudomušno zasmejal. Nato sem začel hrabro odrivati na desno in na levo. Hvalil sem natihoma Boga, da nimam kurjih očes. Ko sem se srečno prerinil do svojega kupeja, je bil prostor seveda že zaseden. Ni mi kazalo drugega, kakor stati, dokler kdo ne izstopi.

Brzovlak je hitel naprej in naprej, mimo postaj in postajic. Ustavljal se je le poredkoma. Od sprevodnika sem zvedel, da je prihodnja postaja Dunajsko Novo mesto.

Podjetnega Zagrebčana še ni bilo nazaj iz sosednega voza. »Mis Evropa« mu je menda zmešala glavo.

Ravno sem hotel, da ga grem opomnit na bližajoči se cilj njegovega potovanja, ko ti pridrvi z vso naglico nasproti. Pridrvi, pravim, kajti gneče ni bilo več na hodniku. Smučarji so po večini izstopili na Semeringu.

»Prekleti jodlar!« se je jezil Zagrebčan in mi kazal razbito lečo na fotografski kameri. »Tisti možic, veste, ki se je preje nekaj ustil, mi je po nerodnosti, ali pa nalašč — kaj jaz vem — izbil aparat iz rok. Lep robiček od Mis Evrope!«

Nisem vedel, ali bi gospoda pomiloval, ali se mu smejal. Nič več ga ni bilo mogoče spraviti v dobro voljo. Svečano se je zaklel, da se ne bo nikoli več niti najmanj zanimal za različne »mis« in da še povohal ne bo več tistih slik po revijah.

Dunajsko Novo mesto!

Poslovila sva se z gospodom Zagrebčanom. Domenila sva se, kje se čez tri dni dobiva na Dunaju. A nisem ga mogel pričakati. Škoda, ker bi mu rad še tole povedal:

Ko sem na dunajskem kolodvoru stopil iz vlaka, je hitela proti peronu tudi ona — Mis Evropa. Imel sem korajžo, da sem jo pozdravil in jo nagovoril.

In glejte, čudo Gospodična mi je odgovorila — slovenski!

»Vem, da ste Slovenec,« je žvrgolela. »Slišala sem vas v vlaku, ko ste se razgovarjali s svojim prijateljem.«

Moral sem priznati, da gospodična po svoji bistroumnosti in lepoti najbrž še prekaša kakšno resnično Mis Evropo.

Pravila mi je, da je Mariborčanka in je uslužbena pri nekem graškem velepodjetju za knjigovodkinjo. Pripeljala da se je na Dunaj teto obiskat. Obenem pa si tudi ogleda velesejem.

Zgodbi o navdušenju Zagrebčana za Mis Evropo se je od srca nasmejala.

In kaj naj še povem?

To, da sem preživel na Dunaju v družbi lepe Mariborčanke najkrasnejše dneve pravkar se vzbujajoče pomladi.

Nisem našel mis Evrope, nego mis — svojega srca.

DOGODKI PO ŠIRNEM SVETU

Spomenik žrtvam svetovne vojne

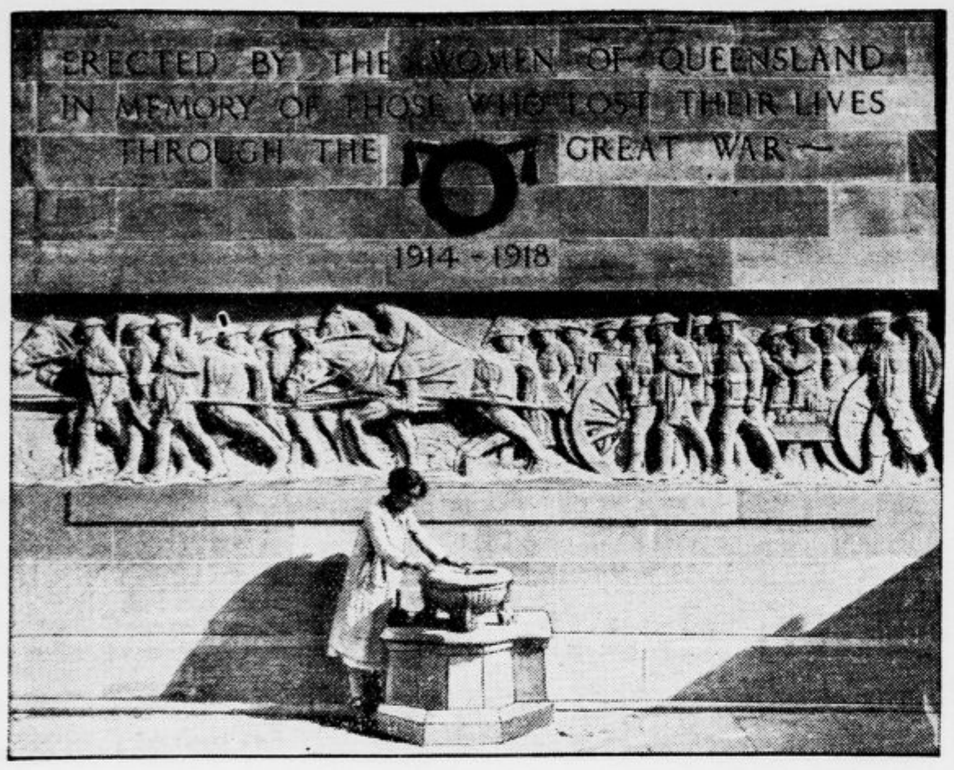

Avstralska kiparka Daphna Mayo je izklesala ta-le spomenik, ki ga bodo odkrile avstralske žene v Queenslandu padlim žrtvam svetovne vojne.

Sanje znamenitih mož

Najstarejši opis sanj bo opis simboličnih faraonovih sanj, o katerih nam pripoveduje sv. pismo stare zaveze, sanj o sedmih debelih in suhih kravah, ki so pomenile sedem rodovitnih in sedem nerodovitnih let. Rimljan Valerij Maksimus pripoveduje o sanjah, ki jih je sanjal njegov prijatelj Uterij o gladitorskih igrah v Sirakuzi. Sedel je v prvi vrsti in neki gladiator, ki je prišel v borbi gledalstvu preblizu, ga je nehote zabodel. Zanimivo pa je, da so se te sanje, kakor poroča Valerij Maksimus, uresničile, ko je Uterij malo pozneje obiskal Sirakuzo in prisostvoval gladiatorskim borbam. Mahoma je opazil, da je neki gladiator, ki se je v boju bližal njegovemu prostoru, za čudo podoben gladiatorju njegovih sanj. Prestrašeni Uterij se je dvignil in hotel pobegniti, a bilo je že prepozno, kajti v istem hipu ga je že po pomoti zadela konica gladiatorjeve sulice in ga težko ranila. 24 ur pozneje je bil mrtev.

Slavni cesar Mark Avrelij nam je sporočil več svojih preroških sanj. Nekoč je sanjal, da mu neznan zdravnik ponuja določeno sredstvo proti kašlju, ki ga je že dalj časa mučil. Ko se je zbudil, je poskusil s tem zdravilom, dasi mu ga je telesni zdravnik odločno odsvetoval, in je res ozdravel.

Kardanus je sanjal o belo oblečeni neznani dami, ki jo je srečal v nekem parku in ga je tako privlačevala, da jo je moral poljubiti. Nekoliko dni pozneje je v parku res srečal takšno damo, ki je postala kmalu njegova žena.

Dantejev sin Peter je pogrešil del rokopisa »Božanske komedije«, ko je urejal zapuščino svojega očeta. Vse iskanje je bilo zaman. Neke noči se mu je v sanjah pojavil oče, ki mu je povedal, kje tiči ta kos rokopisa. In ko se je zbudil, ga je Peter res našel na tistem kraju.

Haydn poroča v svojih zapiskih o nekem pridigarju, ki je postal med izvajanjem neke njegove skladbe sila žalosten. Ko so ga vprašali za vzrok, je odgovoril, da je v sanjah slišal igrati to skladbo nad svojim grobom. 24 ur pozneje je zbolel in naslednji dan umrl. Tisto skladbo pa so potem tudi res igrali na njegovem grobu.

Potres na Celebesu

Po poročilih iz Holandske Indije so imeli v severovzhodnem predelu otoka Celebesa potres, ki je poškodoval prav občutno nekatere naselbine. Najbolj je trpelo mesto Menado. Nad 1000 hiš je v razvalinah. Doslej so ugotovili sedem smrtnih žrtev in nad 150 ranjencev.

Lokomotiva brez strojevodje

Na poljski postaji Kajdanov se je primerila nenavadna železniška nesreča. Z rusko-sovjetske meje je naenkrat pridrvela na postajo lokomotiva brez strojevodje in je zavozila v tovorni vlak, ki je stal na tračnicah. Preiskava je dognala, da se je na lokomotivo vtihotapil neki preganjenec, ki so ga zasledovali agenti Čeke. Spustil je zavoro, da se je vlak začel premikati, čim pa je lokomotiva prešla čez poljsko mejo, je skočil z vlaka in prepustil potnike njih usodi.

Premagano meso

Pristaši rastlinske hrane so nedavno sijajno premagali prijatelje mesa. Seveda v Ameriki. V stari Evropi niso ljudje vajeni sličnih dvobojev, čeprav se ti vrše znanosti na ljubo.

Petnajst krepkih sportnikov visokošolcev se je postavilo v vrsti na dvorišču pred univerzo. Na nasprotnem hodniku se je razvrstilo na isti način 15 zdravnikov in nastavljencev »Zavoda za rastlinsko prehrano« v Chicagu. Vsi so sprožili roke vodoravno pred se. Pri tekmi je odločala vztrajnost. Če se hočete prepričati o odpornosti in zdravstvenem stanju vašega lastnega telesa, iztegnite samo roke. To je najbolj zanesljivo sredstvo. Na splošno začudenje so opešali rdečelični krepki sportniki vsi po vrsti nekoliko minut pozneje. Roke so jim pričele drhteti in so onemogle obvisele. Posamezni mesojedi so dobili hude skeleče krče. A pristaši rastlinske hrane so vsi pogumno vztrajali v strnjeni vrsti, dokler se ni zgrudil njih zadnji nasprotnik. Zmaga je bila popolna. Premagani »krvoločneži« so bili prepričani, a širše občinstvo misli, da so bili samo podkupljeni ,da bi omogočili navidezno zmago. Pristaši salate, korenin, kaše in makaronov ogorčeno izjavljajo, da so pripravljeni ponoviti tekmo pod vsakim pogojem. Meso je podleglo!

Pevci in debelost

»Medizinische Welt« je sprožila vprašanje, da-li se pevci nagibajo h korpulenci in na to vprašanje je odgovorilo več profesorjev, večinoma negativno. Dr. Kurt Singer, zdravnik in intendant, ki je v teh stvareh tako rekoč avtoriteta, navaja n. pr. celo vrsto znanih berlinskih pevcev in pevk, ki so lepo vitki. Le malo pevcev dela izjemo, in to so predvsem junaški tenorji in basi. Tu gre glas roko v roki s telesno konstitucijo, ki je prirojena. Debeli ne postanejo v svoji stroki, temveč po svoji prirojeni debelušasti konstituciji. Silno redki so debeli lirični baritoni, subrete, koloraturke in lirične pevke. O kakšni nevarnosti, da bi se nagibali pevci h korpulenci, torej ni govora, nasprotno v redkih primerih, kjer obstoji, je baš korpulenca sreča teh pevcev, ker jo določa notranja sekrecija, ki gotovo učinkuje tudi na barvo in višino glasu. Korpulentni pevci, ki bi hoteli umetno shujšati, se podajajo samo v nevarnost, da bi jim trpel glas.

Otok naprodaj

Velikonočni otok, ki leži 3500 km od južnoameriške obale v Tihem oceanu, je na prodaj in se zanj baje že potegujeta dve vladi. Otok je last čilenske države, ki ga je dala polovico v najem neki angleški živinorejski družbi, drugo polovico pa je uporabljala za svoje politične deportiranke. Ker je bila stražna služba zelo nedostatna, so deportiranci često uhajali. V svetovni vojni je nemški admiral von Spee, otok, ki je vulkanskega izvora, zasedel in v Čileju tega sploh niso vedeli. Edino praktično vrednost bi imel kot vmesna postaja za prekocceanski zračni promet. Znane so tudi ogromne, preko 10 m visoke plastike, ki so jih našli na tem otoku in ki pripadajo kakor razvaline kamenitih poslopij in z neznano pisavo popisane lesene plošče nam neznani, davni kulturi.

Dunajski pravnuk Goethejevega tiskarja

V Goethejevem življenju je igral precej pomembno, dasi zastrto vlogo K. F. E. Frommann iz Jene, ki je natisnil za založbo Cotta večji del Goethejevih spisov. Goethe je prihajal v tiskarjevo hišo kot gost in se je tam seznanil z Mino Herzliebovo, ki mu je dala lik za Otilijo v »Sozvočjih« (Wahlverwandschaften). Frommannov pravnuk živi zdaj na Dunaju, kjer je okrajni glavar. Stoletnico Goethejeve smrti bo izrabil za predavanje o predmetu »Goethejevi odnošaji s Frommannovo rodbino v Jeni«.

Nevarna tinktura zoper stenice

Na Dunaju so našli te dni zjutraj v postelji mrtvega čistilca oken in uničevalca mrčesa Leona Schula-Mischkina. Mož je umrl v zelo čudnih okliščinah. Dan pred smrtjo je še čistil okna neke tvrdke, potem pa je s čistilnim aparatom razkuževal pohišje zaradi stenic. Oblast domneva, da se je to delo vršilo s strupenim sredstvom, ki lahko škoduje zdravju in je zaradi tega odredila, da se mora mrlič raztelesiti.

Jazbečar — modni psiček

Po poročilih iz Chicaga nastopajo za pse-jazbečarje zlati časi. Ne bo namreč dolgo trajalo, da bodo proglašeni za modne pse. S tem bodo izgubili svojo dosedanjo veliko vrednost foksterierji, ki so za današnje tesne stanovanjske razmere prevelike živali.

Delo kiparke za pariško cerkev

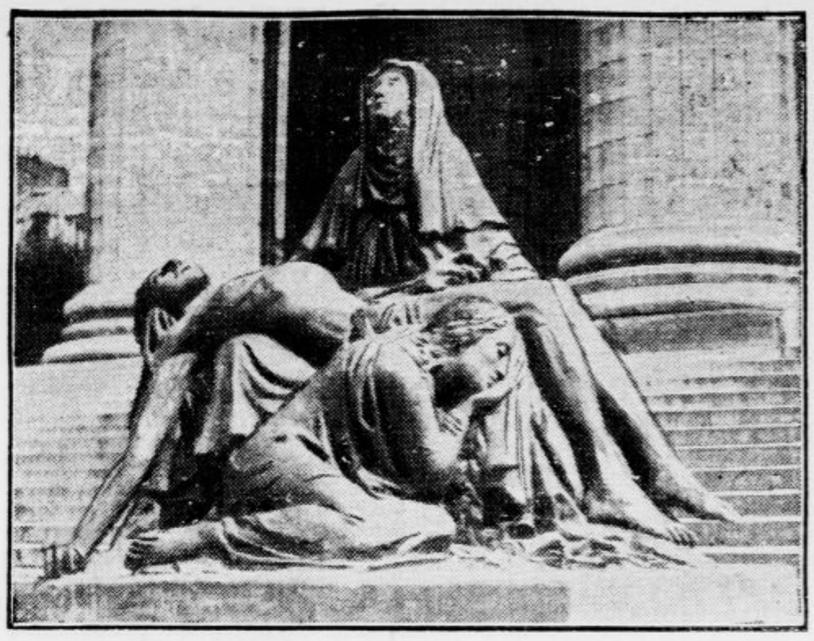

Kiparka ga. Marta Spitzer je izklesala to-le skupino »Pietà«, ki jo bodo 5. junija postavili v pariški cerkvi sv. Magdalene, zdaj pa stoji začasno pred njenim vhodom

Odprava v Veliki Čako

Profesor Krieg, ki predava na monakovskem vseučilišču živaloslovje, se je vrnil s svojega 13-mesečnega potovanja po Velikem Čaku domov in je dal novinarjem prav zanimive izjave. Znanstveni smoter njegovega potovanja je bilo odkritje skrivnostne zveze med živalmi in svetom, v katerem so živele. Ekspedicija je v prvi vrsti opazovala pojave v gozdu in stepi, napravila je na svojem potu 19.000 posnetkov in dovršila film, ki je dolg več tisoč m. Odkrila je tudi več popolnoma novih živalskih vrst. Eksemplarje teh vrst je deloma ujela žive, kjer pa to ni bilo mogoče, jih je ustrelila, tako da jih bo lahko razstavila v muzejih.

Nad vse zanimive so vrste sesavcev, ki jih je odkril prof. Krieg. To so eksemplarji, ki jih še do danes ne pozna znanstveni svet. Operacijsko oporišče ekspedicije je bil gornji del Paragvajske reke. Od tam je ekspedicija napravila najprej mogočen sunek v Chaco Boreal. Ta odprava je trajala pol leta in je križarila po doslej čisto neznanih krajih. Po dovršitvi te naloge jo je odprava mahnila v ozemlje reke Parane in prodrla 400 km globoko v doslej neznano trnjevo stepo severnega Čaka. Proti izhodišču se je vrnila šele, ko je bila tri dni in noči brez vode. Tudi to ozemlje je bilo silno zanimivo, ker žive v njem samo nomadizujoča indijanska plemena, drugače pa ni nikjer najti žive duše.

Poneverba ministrovega sina

Pariška tvrdka Rosselet je prijavila budimpeštanski policijski oblasti upokojenega huzarskega majorja Friderika Kallaya, sina bivšega avstro-ogrskega finančnega ministra Kallaya, zaradi poneverbe večje vsote denarja v gotovini. Friderik Kallay je zadnje čase prekupčeval s konji na debelo in je dobil od pariške tvrdke naročilo, naj pošlje v Pariz za 150.000 Din konj za mesnico. Denar je sprejel, naročilo pa ni izvršil, in tako je prišlo do prijave. Budimpeštanski državni pravdnik je odredil aretacijo defratdanta, nadaljnji ukrepi bodo sledili, čim bo zaslišan. r

Al Capone – št. 40.885

Sredi minulega tedna so odvedli ameriškega banditskega poglavarja Al Caponea iz New Yorka v državno jetnišnico v Atlanti, kjer bo moral odsedeti svojo enajstletno kazen. Al Capone je dobil številko 40.885. Ko so ga pripeljali pod novo streho, ga je ravnatelj jetnišnice vprašal po imenu, rojstnem kraju in drugih formalnostih, da bi mu s tem pokazali, da ne velja v očeh oblasti nič več kakor drugi kaznjenci. Tudi preiskali so ga kakor vsakega navadnega zločinca. Zdaj ga bodo zdravniki pregledali zaradi ugotovitve, če je sposoben za težka dela.

Capone je takoj po izročitvi v novo jetnišnico izrazil željo, da bi se rad udejstvoval v kuhinji. Utemeljeval je to z izgovorom, da je kot bivši vodja podzemskih tolp v Ameriki vajen kulinaričnih užitkov. Izjavil je n. pr. da ume pripraviti spaghette tako izvrstno, da bodo vsem paznikom šli v slast. Ker pa se glasi njegova kazen na prisilno delo, je komaj verjetno, da bi se mu posrečila ukana s kuhinjo. Moral bo opravljati takšna dela kakor vsi jetniki njegove konstitucije.

Spominjajte se slepih!

Gospa Massie odpotovala v San Francisko

Gospa Massie, žena ameriškega poročnika, ki je umoril domačina Kahahavaja na Honolulu in je bil zaradi tega postavljen pred sodišče, je s svojim možem in materjo zapustila Havajske otoke in odpotovala v San Francisco. Na Honoluluu stacionirana posadka ameriških ladij je z vsemi nasilnimi sredstvi, ki so ji bila na razpolago, preprečila, da ni prejela gospa Massie poziva k obravnavi, kjer se bo pogreval proces njenega posilstva s strani domačinov. V tem procesu se bodo morali zagovarjati pred sodiščem vsi krivci, ki so se pregrešili nad gospo Massie, katera slučaj je povzročil toliko hude krvi v razčaranem paradižu.

Železnica pojde čez led

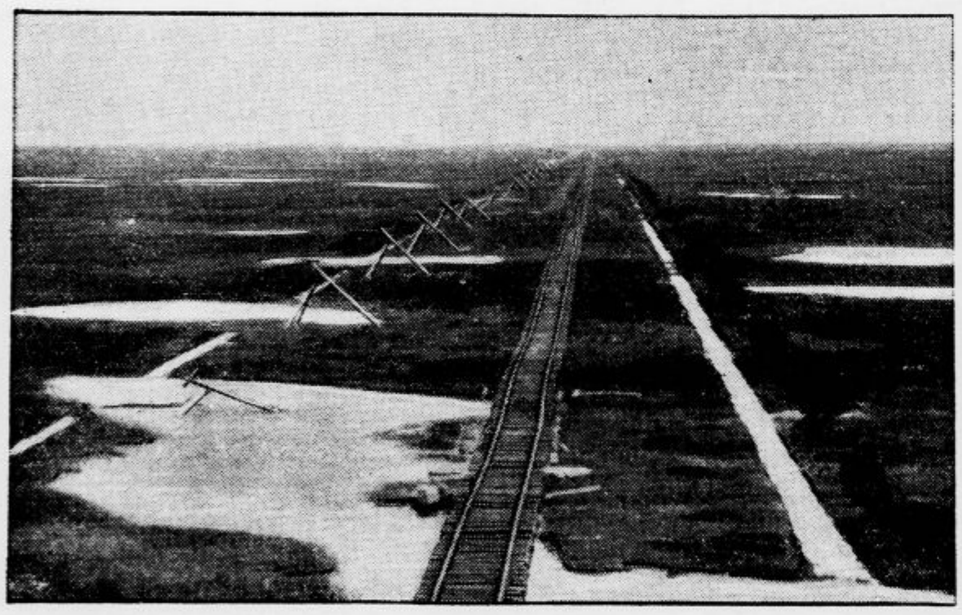

Na severu Kanade gradijo železnico, ki bo vozila čez dva metra debelo ledeno skorjo v Hudsonovem zalivu. Proga bo dolga 270 km. Namen železnice je skrajšati zvezo med vzhodno in osrednjo Kanado. Naprave na levi niso španski jezdeci, ampak brzojavni drogi, ki imajo namen ščititi brzojavne naprave pomladi, ko se premikajo ledne plošče

Vsak dan avtomobilska nesreča!

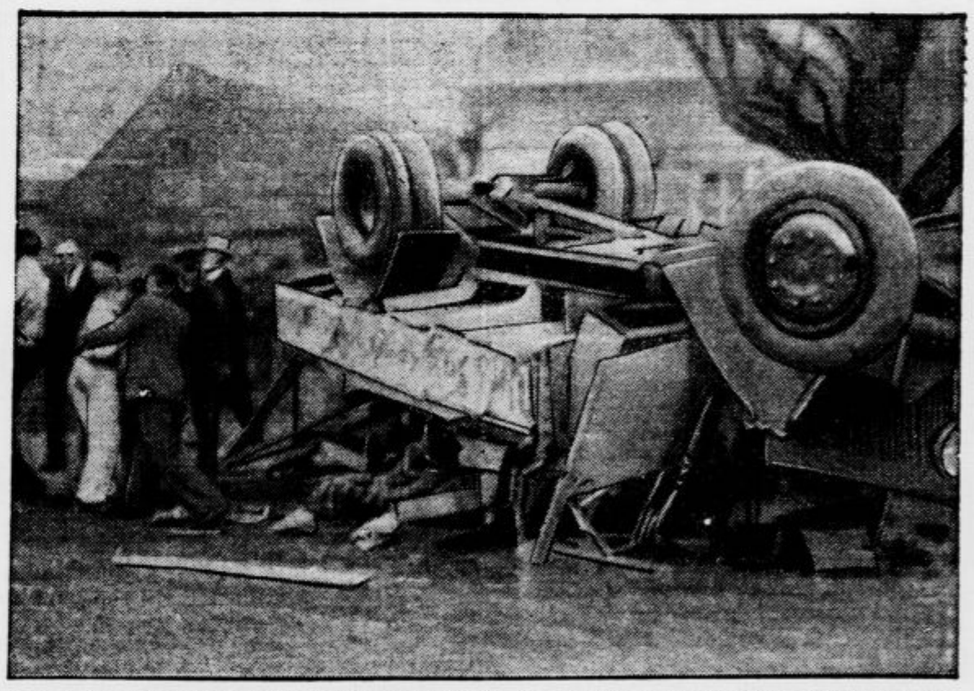

Tovorni avtomobil, ki se je prevrnil te dni z izletniško družbo pri Rheinsbergu in pokopal pod seboj deset oseb

V. Doroševič:

Niso prave pete...

Iz knjige »Vostočnyje skazki«.

»Smejte se, da ne boste plakali!«

Kakor vse na Kitajskem, tako je tudi ta pravljica sila modra, globoka in poučna.

Sin sonca, brat lune, oče vseh zvezd na nebu, zmagovalec vseh narodov na zemlji, zapovednik vseh kraljev, cesarjev, carjev, sultanov in knezov, veliki, slavni, mogočni in premodri Bogdyhan Čing-Čang je sedel v državnem svetu sredi svojih največjih, izbranih in tankokožih mandarinov.

Bogdyhan se je zamislil in nato izpregovoril. Njegov glas je bil ko zvonenje zvona.

»V svoji modrosti bi radi vedeli, kaj se godi po našem Kitaju. Sredi vas, naši izbrani mandarini, vidimo našega slavnega Tun-Lija. On je narodu in deželi najbližji, zakaj načelnik policije je. Njemu sta poverjena skrb za občo blaginjo in čuvanje nravnosti. Ljudstvo krmi z rižem in bambusom. Slavni in modri Tun-Li. Ne boj se za svoje blagorodne pete, vstani in nam povej, kako živi naš Kitaj.«

Vsi so dvignili prste v znak spoštovanja do Bogdyhana.

Tun-Li se je dvignil, se po ceremonijalu štiristo dva in sedemdesetkrat priklonil in dejal:

»Sin Neba! Tudi pes laja v luninih nočeh! Zato se drznem govoriti v tvoji prisotnosti. Nevredni črv bo govoril resnico. Zakaj laž si je treba izmisliti. Kje naj pa brezmozgi črv vzame toliko razuma? Izmišljajo si pametni ljudje, za norce je dobra resnica... Peking vojuje z Nankingom, Nanking s Kantonom, Kanton s Šanghajem. Kitajska pa med tem procvita. Procvitanje našega velikega Kitaja je tako veliko, da bi se vsi inozemski vragi od zavisti najrajši snedli. Dovolj je, če ti povem, o veliki in premodri Bogdyhan, da pri nas kure nesejo zlata jajca.«

»Kaj, zlata jajca?!« je vzkliknil Bogdyhan. In njegov glas je bil kakor pozvanjanje srebrnih zvončkov.

»Kaj takega se godi le v pravljicah!?«

Tun-Li je napravil po ceremonijalu 372 poklonov in odgovoril:

»To se dogaja tudi v deželi pravljičnega blagostanja — na Kitajskem. Če ne bi bil Bogdyhan, bi ti dejal: Pojdi sam na trg, ne pohodi spotoma svojega nevrednega črva in milostljivo sam poglej. Koliko velja deset jajc? Deset červoncev! Vsako jajce červonec! V drugih deželah mora človek delati ves dan, od jutra do večera, da zasluži červonec. A pri nas? Kokoš zakokodaka — in červonec je tu. Kudah-tah-tah in červonec!«

Vsi so dvignili prste v znak začudenja, samo modrijan Či-San je dejal:

»Tam, kjer se kuram predobro godi, navadno ljudje slabo živijo!«

Bogdyhan pa mu je milostljivo namignil, naj molči in pripomnil:

»Naš veliki učitelj Či-San je premoder, zato ti, Tun-Li, ne obračaj nanj nikake pozornosti. Zato je vendar modrost na svetu, da zasenčuje radost. Zato so oblaki na nebu, da nam zakrijejo sonce. Kako si že dejal, Tun-Li? Kudah-tah-tah in červonec?«

»Kudah-tah-tah in červonec! Kudah-tah-tah in červonec! Kudah-tah-tah in červonec!«...

In ves državni svet je navdušeno ponavljal:

»Kudah-tah-tah in červonec!«

Nikoli dotlej še ni bila seja državnega sveta tako vesela.

Bogdyhan je ukazal udariti po bobnu in dejal:

»Zaključujem sejo državnega sveta! Državni svet, to je kraj dolgega časa, skrbi in žalosti. Jaz pa sem zdajle preveč srečen, preveč vesel, preveč prijetno mi je pri duši, da bi se še dalje mudil na tako dolgočasnem kraju! Tri dni naj se po vsem Pekingu vrše praznovanja in veselice z gasilstvom in iluminacijo, vse v spomin na ta radostni dogodek!«

In državni svet se je razšel med vzklikanjem:

»Kudah-tah-tah in červonec! Kudah-tah-tah in červonec!«

Ves vesel in radosten je Bogdyhan Čing-Čang odšel na svoje vrtove. Prvega mandarina, ki ga je bil srečal, je prevedel iz 14. razreda v 1. razred. Dojiljo svojega najstarejšega sina je povišal v generalfeldmaršala in potem vso pot razmetaval Zmajeve rede, raznobarvne suknjiče, zaponke za pokrivala, da jih je bilo ko zvezd na rimski cesti.

Tako je prišel do samotne utice v vrtu, kjer je med cvetjem živel modrijan Či-San.

»Modrijane imam rad le od daleč!« je dejal Bogdyhan, »od blizu nimam, o čemer bi se razgovarjal z njimi! Modrijanom ne moreš ponuditi niti Zmajevega reda. Vas ne razveseljujejo rumene in sinje halje! Vas ne zanimajo niti zaponke za pokrivala!«

»O veliki in slavni Bogdyhan!« je odvrnil modrijan, »če bi mi ti v svoji brezmejni milosti podaril deset jajc, ne bi našel v našem kitajskem jeziku besed, da bi se ti z njimi zahvalil!«

»Kaj? Ti? Modrijan?« je ves začuden vzkliknil Bogdyhan. »Ti bi bil takega majhnega darila vesel?«

»Ali naj jedo samo norci?« je vprašal Či-San. »Čast sem imel, povedati ti, da tam, kjer se kuram godi predobro, navadno ljudje slabo živijo. Lepo je reči: kudah-tah-tah in červonec! Ljudje pa navzlic temu umirajo od gladu.

»Da bi zmaji odnesli tega prekletega Tun-Lija!« je obupano vzkliknil Bogdyhan. »Iz mene, Sina Neba, je napravil petelina v kurniku! Jaz, zapovednik 500 milijonov Kitajcev, sem ponorel ko petelin v kurniku! Kudah-tah-tah — in červonec!«

Bogdyhan se je tako razsrdil, da je popolnoma pozabil na jajca, za katera ga je bil modrijan prosil, tekel v dvorec, ukazal, naj nemudoma prenehajo z zabavami in veselicami, gasilci in iluminacijami, in sklical sejo državnega sveta. Razpravljati je bilo treba o sila važni stvari, ki je ni moči odložiti.

Državni svet se je zbral. Veliki Bogdyhan je bil mračen in njegov glas je bil kakor udarec po bobnu.

»Zavrženi Tun-Li,« je dejal Bogdyhan, »nam je danes zjutraj orisal položaj našega Kitaja v kar najlepših barvah, med tem ko dežela v resnici propada! V tej deželi nesejo kure jajca, červonec moraš dati za enega, med tem pa modrijan, kakršen je Či-San, ponos, dika in okras naše vladavine, mora od gladu umirati! Pomislite, kaj bodo dejali potomci, kaj bodo dejali letopisi, kaj bo dejala zgodovina? Čing-Čang. »Za vlade Bogdyhana je modri, znameniti, veliki Či-San, dika in kras Nebeškega Cesarstva, umrl od gladu!« — Osemletnega otroka bodo v šoli vprašali: »Po čem je znamenit Bogdyhan Čing-Čang?« Ta kanalja pa bo odgovorila: »Po tem, da so za njegove vlade modrijani umirali od gladu! Tako je na primer za njegove vlade umrl od gladu največji kitajski filozof Či-San. In namestu da bi ga učitelj za to nabil, ga bo še pohvalil. Moje ime bodo potomci izbrisali iz sezna-

Sportna nedelja

Pred startom v državno prvenstvo

je klubm I. skupine ostala včerajšnja nedelja prosta, med tem ko so klubi v ostalih skupinah že otvorili prvenstveno borbo — Ljubljanski klubi se pripravljajo . . . — Gradjanski bo igral kot drugoplasirani z mštvi LNP — Otvoritev lahkoatletske sezone

Ljubljana, 22. maja.

Ljubljana je ostala danes brez važnih nogometnih dogodkov, ker Zagreb še ni imel določenega nasprotnika, ki bo moral z našimi klubi v ogenj za točke v državnem prvenstvu. Ilirija je izrabila prost termin za ponovno preskušnjo nekaterih moči ter povabila v goste mariborske Rapidovce, s katerimi je imela včasi kar dovolj opravka. Primorje je dalo svojim igralcem prost dan, kar je storilo tem lažje, ker v četrtek še ne bo na vrsti za nastop v državnih prvenstvenih tekmah. Hermes je potoval v Maribor, kjer je odigral s tamošnjimi železničarji revanžno tekmo za prvenstvo železničarskih moštev Jugoslavije. Svoboda je na gostovanju v Medjimurju, kjer bo odigrala po eno tekmo v Varaždinu in Čakovcu.

Ilirija : Rapid (Maribor) 2:2 (1:1)

Ilirija: Krvina — Jančič, Berglez — Mavec, Unterreiter, Luce — Ilovar, Crintal, Svetic, Oman, Doberlet.

Rapid: Herman — Barlovič, Flack — Fučka, Bröckl, Golinar — Heller, Venko, Hardinka, Bischof, Seifert.

Tekma je bila v zadnjem hipu sklenjena na mesto predvidene prvenstvene tekme za lige med Ilirijo in drugoplasiranim zagrebškim klubom. Nudila je Iliriji hvaležno priliko, da preiskusi nekatere rezervne moči in preskrbi svojemu moštvu dober trening.

V prvem pogledu je smatrati prireditev za neuspelo, ker se na novo postavljene moči niso posebno obnesle odnosno se niso uveljavile na nevajenih mestih, kot trening pa je tekma vsekakor dosegla svoj namen.

Rapidovci so se nepričakovano dobro odrezali. Ne samo glede rezultata, ki so ga povsem zaslužili, ampak tudi s pokazano igro. Tja do zadnje četrtine igre so prav za prav igrali le Rapidovci in so ves čas predvajali prav lepo, nekoliko mehko igro. Napad je bil kombinacijsko prav dober, lepo uravnovešena celota, ki je s kratkimi pasovi vedno znova prodirala do kazenskega prostora. Strelci pač niso bili, ali pa slabi (desno krilo)!), z oklevanjem in premalo energijo so zamudili skoraj vse izdelane šanse. Med krilci so imeli formacijo, ki je oba dela moštva držala v lepi povezanosti; prav dober je bil v obe smeri Bröckl, ki je imel v obeh stranskih krilcih dobra pomagača. Levi krilec ni v ostalem stal pred nerešljivim problemom, tembolj desni, ki si je pomagal z dovoljenimi in tudi nedovoljenimi sredstvi. V ožji obrambi je dominiral Barlovič, star rutiner; je zelo hiter in ima močan odbojni udarec. Z Doberletom je imel obilo posla. Ostala dvojica se ni posebno izkazala; vratar ni bil mnogo zaposlen.

Ilirija je postavila v borbo enajstorico, ki se ni obnesla. Na mestu je bila edino ožja obramba in v drugem polčasu leva stran napada. Zelo slabi so bili krilci, v obeh polčasih. Desna stran napada je bila od začetka do konca hroma. S takim moštvom se seveda tudi proti mariborskemu Rapidu ni dalo doseči lovorik, za prihodnje težje prvenstvene borbe bo treba zopet poseči po bolj izkušenih močeh, kolikor jih bo na razpolago.

V vodstvo je prišla I. že začetkoma po Doberletu, ki je zelo prisebno izkoristil težko napako desnega krilca in neubranljivo zabil. V igri je potem kmalu prevladal sistem kratkih pasov Rapida nad dolgimi pasovi Ilirije, ki zlasti po desni strani niso prinašali dobička. Rapid prevladuje v polju, toda šele proti koncu polčasa se levo krilo odloči za resnejši strel in doseže izenačenje.

V drugem polčasu nastopi I. s svežo srednjo linijo in pregrupiranim napadom. Na mestu Krvinke ima priti Jakšić, par minut ga nadomestuje Luce. Hardinka izkoristi v ugodni poziciji priliko in doseže z rezantnim strelom vodstvo, 2:1 za R. Potem prevzame varstvo svetišča Jakšić. Do srede polčasa prevladujejo še vedno Rapidove kombinacije, nato se pa ustvari kontakt med poedinimi deli domačega moštva. Unterreiterju uspe v tem delu postaviti rezultat 2:2 na dober Ilovarjev pas, mimogrede rečeno, edina pametna poteza, ki jo je Ilovar izvedel. Proti koncu igre ostane I. ponovno z 10 možmi na polju in igra je odprta, brez posledic.

G. Deržaj je sodil premalo energično, sicer dobro. Občinstva par sto. Predigro

Ilirija rez. : Hermes rez. 3:1 (1:0)

je v prijateljskem stilu odločila ilirijanska druga garnitura v svojo korist. Sodil je g. Mahkovec.

Ostale ljubljanske tekme

V prvem in drugem razredu so se nadaljevale borbe za točke s temi rezultati:

Reka : Sparta 7:2 (3:0). — Slovan : Primorje II 3:2 (1:0). — Svoboda II : Grafika 2:2 (2:0).

Poraz Hermesa v Mariboru

Železničar : Hermes (Ljubljana) 6:5 (3:2)

Maribor, 22. maja.

Na igrišču SSK Maribora se je dnaes odigrala revanžna tekma med ljubljanskim Hermesom in tukajšnjimi Železničarji za prvenstvo železničarskih klubov Jugoslavije. Moštvi sta nastopili v naslednjih postavah:

Železničar: Pišof, Konrad, Wagner, Ronjak, Frangeš, Glavič, Bačnik, Pavlin, Borovka, Klippstädter, Konrad II.

Hermes: Oblak, Hlujka, Klančnik, Košenina, Simčič, Glavič, Kos, Škrajnar, Pikič, Mokorel, Kariž.

Kakor kaže že sam rezultat, je bila igra dokaj enakomerna. Gostje so pokazali razmeroma dober start in so pridno pridobivali teren, vendar pa niso imeli niti enega strelca, ki bi bil znal končno izvesti lepo zasnovane akcije. Goli, ki so jih ustrelili, gredo več ali manj na račun domače obrambe. V celoti so Hermežani napravili dober vtis, videti pa je, da nimajo enakovrstnih igralcev kot ostali ljubljanski klubi, ki so znani v Mariboru.

Železničarji so zadovoljili samo do 20. minute drugega polčasa, ko je bil rezultat 6:2. Dovolj sta bili na mestu napadalna in krilska vrsta, med tem ko je bil v ožji obrambi še najboljši Wagner, Konrad in Pišof pa sta imela slab dan.

Tekmo je sodil g. Nemec.

V predtekmi je rezerva Železničarja porazila rezervo Svobode s 4:2 (2:1).

Tekme za drž prvenstvo

Kakor znano, je za letošnje državno prvenstvo v nogometu določen nov sistem igranja. Prvenstvo se deli v dve skupini, in sicer v prvenstvo po skupinah, nato pa v ožjo prvenstveno konkurenco med klubi, ki se bodo v prvem delu tekmovanja kvalificirali za ožje prvenstvo. I. skupina obsega II. in IV. klub (Viktorijo) iz Zagreba, Ilirijo in Primorje iz Ljubljane ter I SSK Maribor iz Maribora. V II. skupini bodo tekmovali I. (Hašk) in III. (Concordia) klub iz Zagreba, Hajduk ter Slavija in Gradjanski iz Osijeka. V III. skupino sta odrejena Jugoslavija in BSK iz Beograda, Slavija in Sašk iz Sarajeva ter SSK in Gradjanski iz Skoplja. V IV. skupini bodo nastopili BASK iz Beograda, Vojvodina iz Novega Sada, Mačva iz Šabca, Bačka iz Subotice, Slavija iz Sombora in Obilić iz Vel. Bečkereka. Prva dva kluba iz vsake skupine pojdeta v ožje prvenstveno tekmovanje. V vseh skupinah — razen v prvi — se je včeraj že začelo tekmovanje za prvenstvo Jugoslavije; ker Zagreb še nima končno določenih moštev za I. ozir. II. mesto, so bile te tekme v I. skupini odgodene do četrtka 26. t. m. V ostalih skupinah so bili doseženi naslednji rezultati:

Beograd: Jugoslavija : Gradjanski (Skoplje) 5:1 (1:1).

Sarajevo: BSK (Beograd) : Sašk 3:1 (1:0).

Subotica: BASK (Beograd) : Bačka 1:0 (1:0).

Osijek: Hajduk (Split) : Gradjanski 4:0 (2:0).

Vel. Bečkerek: Obilić : Mačva (Šabac) 4:3 (3:2).

Ostale nogometne tekme

Hašk — prvak ZNP

Zagreb: Hašk:Concordija 2:0 (1:0). Odločilna prvenstvena tekma ZNP, ki je prinesla Hašku prvo mesto in potisnila Gradjanskega na II. mesto. Hašk je igral sicer ležerno, vendar je bil mnogo bolj razpoložen in homogen. Zmaga je bila zaslužena. Tekmo je sodil Zubak. V predigri sta rezervi obeh moštev igrali neodločeno s 3:3. — Istočasno se je vršila tudi kvalifikacijska tekma med Viktorijo in pokrajinskim prvakom Segesto iz Siska, ki se je končala s 4:2 v korist Viktorije, ki je potemtakem končnoveljavno četrti zagrebški klub za drž. prvenstvene tekme.

Praga: Avstrija : Češkoslovaška 1:1 (1:1). Avstrijci so bili pred odmorom tehnično boljši in so imeli več od igre. Gol za Avstrijo je zabil takoj v prvi minuti Sindelar, Čehi pa so izravnali v 37. min. po Svobodi. V zadnji minuti doseženega gola za Avstrijo sodnik Fuchs iz Leipziga ni priznal. Občinstva je bilo 30.000.

Dunaj: Sportklub:BAC 5:1 (3:0), Rapid:Somogy 2:2 (2:1).

Monakovo: Dolnja Avstrija : Južna Nemčija 3:3.

Arau: B-moštvo Švice : Tirolska 3:0 (1:0).

Budimpešta: »11«:Nemzeti 1:0 (0:0), III. okraj : Kispest 3:1 (2:0).

Debrecin: Bocskay : Vasas 3:1 (1:1).

Miškolc: Hungaria : Attila 1:0 (1:0).

Juniorski miting ASK Primorja

Včeraj je ASK Primorje otvoril z juniorskim mitingom letošnjo atletsko sezono na tekališču. Kljub pričakovanju, da se bodo javili na startu tudi juniorji drugih klubov, zlasti neverificirani, se je žal pokazalo, da za prireditve take vrste med današnjo mladino ni posebnega zanimanja. Prireditelj je kljub temu uspel s svojo prireditvijo; na start je postavil — in startali so samo njegovi člani — mnogo mladih talentov, ki ne kažejo samo mnogo talenta in ambicije, temveč nekateri tudi že dobro treniranost in rutino. Predvsem bi omenili izbornega srednjeprogaša Ogrina, ki z rezultatom 4:30 min. na 1500 m v začetku sezone premaga skoraj vse naše srednjeprogaše, ovopečenega seniorja Kovačiča, ki je z rezultatom 11.6 sek. na 100 m pokazal, da bo letos v dravski banovini zanesljivo zasedel v kratkih progah takoj za Skokom vodilno mesto, dalje mlajšega Žorgo na kratke proge in v skoku ter skakača in metalca Oraniča, ki je zlasti v troskoku dosegel zelo lep rezultat 12.01 m.

Prireditev se je z ozirom na to, da se je hotela juniorjem nuditi možnost nastopa v čim več disciplinah, razvijala nekoliko počasi, vendar zadovoljivo. Publike, kakor običajno zelo malo.

1. Tek 100 m: A. letnik 1913 (3 tekm.): 1. Kovačič Alfonz 11.6 sek., 2. Zadravec Drago 12.4 sek., 3. Cesar Vladislav 12.7. Zelo dober rezultat mladega Kovačiča.

B. jun. kategorija C. (7 tekm.). 1. predtek: 1. Žorga Aleš 12.4 sek., 2. Kosec Metod 12.5, 3. Ribnikar Miran. 2. predtek: 1. Dolenc 12.4 sek., 2. Karba 12.7, 3. Ribnikar Bojan 12.7. Finale: 1. Žorga Aleš 12.2 sek., 2. Dolenc 2 m zadaj, 3. Kosec 3 m zadaj.

2. Met krogle kat. C. (8 tekm.): 1. Orovič 11.91 m, 2. Karba 11.105 m, 3. Petrak 11.09 metrov.

3. Skok v višino z zaletom, kat. C. (3 tekmovalci): 1. Žorga Aleks 1.55 m.

4. Skok v daljino z zaletom, kat. C. (4 tekmovalci): 1. Kosec 5,575 m, 2. Orovič 5.40 m, 3. Petrak 5,28 m.

5. Tek 1500 m, kat. C. (2 tekm.): 1. Ogrin 4:30 min., Petrak odstopil pri 800 m. Izboren rezultat talentiranega juniorja.

6. A. Tek 200 m, letnik 1913 (2 tekm.): 1. Zadravec 25.6 sek., 2. Cerar Vladislav 27.1 sek.

B. jun., kat. C. (3 tekm.): 1. Dolenc 25 sek., 2. Žorga Aleks 25 sek., 3. Ogrin 26,2 sek. Ostra borba med obema prvima do cilja, kjer je šele žreb odločil placement. Dober rezultat!

7. Met diska, kat. C. (2 tekm.): 1. Orovič 28.12 m, 2. Ribnikar 25.055 m.

8. Troskok, kat. C. (3 tekm.): 1. Orovič 12.01 m, 2. Žorga Aleks 11.55 m, 3. Kosec 10.475 m. Dober rezultat zmagovalca.

9. Stafeta 4×100 m, kat. C.: 1. Ribnikar Miran, Žorga Aleks, Kosec, Dolenc 51 sek.

Kolesarske dirke »Ljubljanice«

Kolesarsko društvo »Ljubljanica« v Dobrunjah je priredilo včeraj kolesarske dirke ob lepi udeležbi sportnikov. Dirke se je udeležilo več kolesarskih društev.

Rezultati dirke so naslednji:

I. skupina: Glavna dirka na 28 km: 1. Anžič Ivan (Ljubljanica) 53:42, 2. Grad Vinko (»Triglav«) 54:42 1/5, 3. Smrekar Pavel (»Ljubljanica«) 1:01.22.

II. skupina: Juniorska dirka na 18 km: 1. Avbelj Valentin (Ilirija) 33:04, 2. Gartner Franc (»Ljubljanica«) 33:04 1/5, 3. Zajc Jožef (»Triglav«) 34:03.

III. skupina: Dirka novincev na 9 km: 1. Škoda Albin (»Sava«) 16:30, 2. Prešeren Josip (»Ljubljanica«) 17:10, 3. Habjan Josip (»Ilirija«) 17:10 1/5.

Stafeta za „Jutrovo“ darilo

Včeraj se je vršil tradicionalni »binkoštni« stafetni tek po mestnih ulicah za prehodno darilo našega lista; zmagala je kot edini tekmec stafeta ASK Primorja v času 4:51.2 — Neumesten bojkot SK Ilirije

Ljubljana, 22. maja.

Najbolj zgovoren dokaz, da gre naša lahka atletika rakovo pot ali vsaj že več let ne krene nikamor, je bil današnji štafetni tek po ljubljanskih ulicah za prehodno darilo našega lista v režiji SK Ilirije. Res je, da so se letos že pred vsakoletno propagandno prireditvijo širili najrazličnejši glasovi o posredovanju JLAS, bojkotu SK Ilirije, prepovedi policije itd., toda bili smo kljub temu prepričani, da bo prireditev sama, ko bodo kakorkoli odstranjene te deloma prav namerno ustvarjene ovire, vendarle prodrla s svojim eminentno propagandnim namenom. Prav do zadnjega smo z gotovostjo računali, da bosta vsaj obe najmočnejši lahkoatletski sekciji v Ljubljani postavili za to tekmovanje vsaj po eno stafeto ter dokazali, da smatrata kljub formalnim in celo utemeljenim pomislekom udeležbo na takšni prireditvi za dolžnost in znata ceniti hvalevredno gesto, ki jo je že drugič pokazal za propagando naše vedno skromnejše lahke atletike konzorcij našega lista. Vsega tega SK Ilirija ni vzela v poštev in na »Jutrovo« štafeto

ni poslala nobenega tekmovalca.

Ne bomo se spuščali v podrobno oceno korakov, ki jih je storila SK Ilirija — kot prirediteljica letošnjega teka in trikratna zmagovalka (v presledkih) na dosedanjih tekmovanjih — od lanskih Binkošti, da bi dosegla spremembo termina — in celo načina — tekmovanja; o slednjem seveda brez pristanka sodelujočih in končno tudi darovalca ne more biti govora. Dejstvo je, da je SK Ilirija opustila pravočasni razpis tekmovanja, »zamudila« tudi naknadno določeni naslednji termin prireditve (16. maja) in tudi za današnjo izvedbo vsestransko

zanemarila propagandni moment

prireditve ter končno poslala na start samo nekaj funkcionarjev. Če so ugovori zoper sedanji termin in celo način tekmovanja še tako tehtni in če Iliriji tudi v resnici ni za sodelovanje v tekmah za darilo našega lista, ji moramo vendar šteti v zlo, da ni našla v več mesecih, odkar je pristala na izvedbo letošnjega »Jutrovega« teka, potov in možnosti, da bi te ugovore pristojno uveljavila ali pa kratkomalo povedala JLAS, »Jutru« in sportni javnosti, da za tekmovanje po obstoječih propozicijah in z atleti, ki jih dne 22. t. m. lahko pošlje na start, nima nobenega interesa. Seveda je zelo dvomljivo, ali bi bilo slednje ekstremno stališče v skladu s cilji in nameni, za katerimi stremi JLAS po vsakem izmed svojih včlanjenih klubov.

Stafetni tek za »Jutrovo« darilo se je

letos vršil osmič.

Po l. 1924, ko je bilo končano slično tekmovanje za prvo darilo našega lista, so bili doseženi za naslednje prehodno darilo, Dolinarjev kip Matije Gubca, naslednji rezultati: l. 1925.: I. Primorje 4:49.6. (Ta tek je bil pozneje razveljavljen!) L. 1926.: Primorje 4:48.5. L. 1927.: Ilirija 4:59.4. L. 1928.: Primorje 4:50.3. L. 1929.: Ilirija 5:15 (brez konkurence!). L. 1930.: Ilirija 4:49.1 in l. 1931.: Primorje 4:58.9. Letos je zmaga padla v roke edini stafeti Primorja s časom 4:51.2. Po gornjem ima torej Primorje do zdaj štiri, Ilirija pa tri zmage v presledkih, tako da se bo tekmovanje nadaljevalo najmanj še dve leti.

Start in cilj je bil tudi danes pred Narodnim domom.

Proga

— z 8 predajami — je vodila po Aleksandrovi cesti, mimo glavne pošte, po Dunajski cesti do Figovca, nato po Dalmatinovi ulici do Kolodvorske, odtod skozi Komenskega ulico na Resljevo cesto, po njej na Zmajski most, potem skozi Kopitarjevo ulico na Krekov trg, pred Škofijo, mimo magistrata v Stritarjevo ulico, po Frančiškanskem mostu in Prešernovi ulici do glavne pošte in odtod nazaj po Aleksandrovi cesti na cilj pred Narodni dom. Start se je zaradi ureditve prometa pred pošto zakasnil za 10 minut. Ob 11.10 je dal starter g. Luin prvemu tekaču znak, nato pa je šla palica v naglem tempu iz rok v roke. Vsi tekači so kljub temu, da niso imeli konkurence, napeli vse sile, da bi dosegli čim lepši skupni čas, kar se jim je še dovolj posrečilo, če pomislimo, da je bilo v drugih letih še s konkurenco nekaj slabših znamk. Na vsej progi niso imeli tekači nobenih ovir in sem in tja jih je lahko le motilo, ker je vozil pred njimi samo en kolesar, ki je pozneje še sam omagal, tako da so morali od škofije dalje teči brez vodstva. Na srečo so bile ulice — razen takoj za startom in pred ciljem — malo obljudene, tako da ni bilo nikjer neprilik.

Stafeta Primorja je nastopila v postavi: **Korče, Raić Dušan, Perovic I, Žorga Fric, Žorga Aleksa, Putinja, Kovačič Alfonz, Skok.**

Tekmovanje sta vodila s preizkušeno rutino g. Slamič Lavo kot vrhovni sodnik in g. Sancin Savo kot odbornik JLAS s sodelovanjem sodniškega zbora in sodnikov na progi, ki sta jih postavila Primorje in Ilirija.

Letošnji binkoštni tek za pokal Matije Gubca je torej post tot discrimina rerum srečno pod streho! Srečno pod streho! Ta ugotovitev je za prireditev, ki ji je naš list namenil popolnoma drugačne cilje, precej porazna. Toda žal moramo priznati, da je nudila samo najvernejšo

sliko nekega stafetnega teka po dolžnosti,

za katerega niti med aktivnimi prijatelji lahke atletike ni bilo toliko zanimanja, da bi bili za pičlih 5 minut napolnili ljubljanske ulice z živimi dresi in krepkimi telesi ter pokazali Ljubljani, da gre sportna misel tudi pri nas preko vseh predsodkov in medklubskih nesoglasij svojo zmagovito pot. Vemo, da bodo prizadeti za vse te ugotovitve našli novo serijo izgovorov in postregli z raznimi vzorno urejenimi protesti, predlogi, sestanki, razgovori itd., toda na vse to moramo že v naprej odgovoriti s samo ugotovitvijo, da je letošnja najprimernejša propagandna prireditev za lahko atletiko — po krivdi kogarkoli — padla na nivo, ki ga tudi v naših nezdravih odnošajih med sportnimi klubi ne bi smela imeti. Najbrž se tudi ne motimo v domnevi, da bodo poznejši darovalci propagandnih daril za lahko atletiko skrbno proučili razne možnosti sporov med sodelujočimi in slednjič zahtevali kakršnekoli garancije, da se bodo tekmovanja za takšna darila res vršila za propagando in razmah, ne pa za njeno diskvalifikacijo pred najširšo javnostjo. Za to žalostno prognozo smo po današnjem »Jutrovem« teku bogatejši!

Nemčija v tretjem kolu tekem za Davisov pokal. Včeraj sta bili na Dunaju odigrani zadnji dve igri poedincev v tekmah za Davisov pokal med Nemčijo in Avstrijo. Prvo igro je odločil Cramm proti Matejki v svojo korist s 6:2, 2:6, 6:3, 5:7, 8:6, drugo pa je Artens proti Prennu odločil s 6:4, 6:2 in 6:3 za Avstrijo, tako da je Nemčija končnoveljavno zmagala s 3:2.

Plavalna sekcija SK Ilirije. Seja načelstva bo danes v ponedeljek ob 18.30 v posebni sobi restavracije Emona.

ASK Primorje (nogometna sekcija). Danes od 17. naprej trening, obvezen za vse nogometaše. Po treningu sestanek.

Nov aspirant na svetovno prvenstvo

Zadnji svetovni rekord v hitrosti od 408.64 km na uro, ki ga je dosegel Malcolm Campbell, je spet v nevarnosti. Na Francoskem se je pojavil namreč nov konkurent, ki hoče na vsak način ta rekord tolči. Gre za inženjerja Stappa, ki je konstruiral novo vozilo, s katerim namerava še povečati dosedanjo največjo hitrost avtomobilov. Inženjer Stapp zaenkrat še tajі vse tehnične detajle, vendar so znane naslednje podrobnosti novega dirkalnega stroja:

Avtomobil inž. Stappa ima podolgovato obliko in zračno krmilo. Dolgost vozila je 10 m, a širokost 1.5 m. Avto ima 3 motorje Jupiter, od katerih ima vsak 800 KS. Vsi trije so skupaj transformirani v motorno turbino. Razen tega ima še pomožni motor 60 KS, ki stavlja v pogon velike Jupitrove motorje in ki obenem služi za redni prevoz avtomobila z enega mesta v drugo. Motorna turbina, ki je vgrajena v avtomobil, je delala nepretrgoma v laboratoriju 57 ur s 2200 okretov v minuti. Konstrukter novega vozila je izjavil novinarjem, da bo gotovo dosegel hitrost 600 km. S poskusnimi vožnjami bo pričel v kratkem na plaži La Baule in nam zaenkrat torej ne preostane drugega kakor pričakovati res nova presenečenja.

Ceste v USA. Vlada USA je odredila letos za gradbo, popravilo cest in amortizacijo znesek 1.353,000.000 dolarjev. Od tega zneska odpada na državo 882,000.000 in na občine 471,000.000 dolarjev. Vsekakor lepe vsote!

Žena kot šoferka. Ameriški statistiki so dokazali, da je žena kot šofer mnogo bolj previdna, kakor pa moški. 25 % vseh šoferjev so ženske, a le 6 % vseh avtomobilskih nesreč odpada na žene.

Samo še danes opereta »Gospodična tajnica«. Opozarjamo vse prijatelje lepih filmov, da bo predvajala ZKD danes zadnjikrat Abrahamovo opereto »Gospodična tajnica« in naj zato občinstvo hiti s svojim posetom. Film, ki je poln duhovitega humorja, zabave, sladkoopojnih šlagerjev, film, v katerem nastopa trio najboljših filmskih igralcev Renate Müller, Herman Thimig in sloviti komik Feliks Bressart, ta film mora videti sleherni Ljubljančan. Da ga bo zadovoljil v polni meri, mu jamčimo. Ob ¼3. zatorej k matineji ZKD v Elitnem kinu Matici k predstavi Abrahamove operete »Gospodična tajnica«.

---

ma prednikov! Vsa bodoča kitajska pokolenja ga bodo preklinjala in zasmehovala! Evo, kaj si storil, zavrženi Tun-Li, s svojim bahanjem: Kudah-tah-tah — in červonec!«

Tun-Li se je bal za svoje pete, naglo je skočil na noge, se po ceremonijalu šest sto sedem in trideset krat priklonil in dejal:

»Če dovoliš govoriti glupemu sinu mojega očeta, tedaj te prosim za besedo, Veliki Bogdyhan!«

»V svoji brezmejni milosti ti dovoljujemo: še enkrat lahko osmradiš zrak s svojo sapo. Govori! Poslušali bomo, kaj bo blebetal najnevrednejši izmed naših črvov!«

»Sin Neba!« je dejal Tun-Li in padel Bogdyhanu pred noge, »zločin je ugotovljen. Vsako jajce velja červonec. Zdaj je treba le še dognati, čigave pete so tega krive.«

In vsi mandarini so spoznali, da so besede Tun-Lija v popolnem skladu z zakoni in običaji Nebeškega Cesarstva.

»Treba je najti prave pete!« je dejal modri Či-San.

»Vprav te je treba najti!« je navdušeno potrdil Tun-Li, »sama modrost te je, veliki in modri Či-San! Da, da prave pete je treba najti! Čigave pete so krive draginje jajc? Kdo po vaseh prodaja jajca in jih vozi v mesto? Kmetje! Torej so njihove pete vsega krive! Pošteno jih morajo dobiti z bambusom po petah, pa se bodo jajca pocenila!«

»Videti je, da ti je modrost narekovala ta nasvet!« je dejal Bogdyhan, »Tun-Li, napravi, kakor veš, da je najbolje!«

In Tun-Li je napravil. Sedem bambusovih gajev so posekali, da so kitajskim kmetom vtepli v glavo pravilne cene jajc. Jajca pa so se dražila še naprej. Po trgih so jih prodajali po dva červonca. Kmetje so jih prodajali dvakrat dražje.

»Červonec za jajce, červonec za bambusove palice. Pete tudi nekaj veljajo!«

Bogdyhan ni več videl svojega premodrega učitelja. Modrijan Či-San je ležal doma v uti in med cvetjem umiral od gladu. Bogdyhan je šel k njemu.

»Tako preizkušeno sredstvo kakor so bambusove palice, tudi to ni pomagalo!« je obupano vzkliknil Bogdyhan.

Modrijan pa je zbral še poslednje moči in zašepetal:

»Niso prave pete, Sin Neba!«

Bogdyhan je iznova sklical državni svet in državni svet se je iznova sestal. Bogdyhan je izpregovoril in njegove besede so bile ko hladen čaj:

»Odkrito vam povem, mandarini, ni mi do modrijanov! Klepetavi ljudje so to! Navadni ljudje so vse drugačni! Živijo in ko pride smrt, lepo mirno umro! Najhuje pa je, če imaš pod svojim varstvom znamenite učenjake. Odgovornost pred potomstvom. Umre, — vsi vprašajo, kako je umrl? Kako? Čemu? Na kakšen način? Veliki Či-San iznova umira. Cene jajc rastejo, — in še nikoli ni bila nesmrtnost tako blizu njega ko zdaj. Ves tvoj trud, Tun-Li, je bil zaman.«

Tun Li je napravil predpisanih 837 poklonov in dejal:

»Zlo je znano: draginja jajc. Zdravilo je najdeno: bambus. Samo pravemu jih nismo našteli po petah.«

»Da, da, glej, tudi premodri Či-San pravi, da niso bile pete prave!«

»Jaz, glupi sin svojega glupega očeta, sem srečen, ko vidim, da se z velikim učenjakom v mnenjih strinjava. Bambusove palice morajo torej padati po pravih petah. Do zdaj smo vihteli rešilni bambus nad kmeti, toda pri kupčiji in prodaji sta vselej dva zraven. Tisti, ki drago prodaja in tisti, ki drago kupuje. Prebivalci Pekinga popolnoma rade volje plačujejo za jajca po dva červonca. S tem navijajo cene, negujejo skopuštvo in oderuštvo in kvarijo kmete. Z bambusom jih bo treba po petah: kaj bi širili slabe navade! Potrebna je borba z oderuštvom in takisto potrebna je borba z razsipnostjo!«

»Tun-Li!« je vzkliknil Bogdyhan, »tvoje mnenje je zgrajeno po vseh pravilih logike in pravičnosti. Tun-Li, napravi, kakor veš in znaš!«

»Tokrat pa bo treba še več bambusa,« je dejal mandarin, ki je vodil državno blagajno.

»Ne gre, da bi štedili bambus, ko je stvar vendar tako važna!« je ves v ognju vzkliknil Bogdyhan.

In boj z razsipnostjo se je pričel po vseh pekinških trgih. Tri dni so se borili. Cele tri dni. Četrti dan so bila jajca že po štiri červonce. Nihče ni upal jajc kupovati odkrito na trgu. Prodajali so jih skrivaj, zato pa dvakrat dražje. Premodri Či-San kot modrijan ni mogel sam iti na trg, ampak je poslal svojo kuharico. Kuharica se je pozno vrnila s trga. Hodila je po prstih kakor balerina, — na pete ni mogla stopiti. Namestu štirih jajc pa je prinesla eno samo.

Bogdyhan je ves v skrbeh prišel pogledat kaj je s Či-Sanovim zdravjem. Učenjakove ure so bile štete. Modrijan je pokazal na pete in zašepetal:

»Niso pra . . .«

Bogdyhan je zaihtel!

»Či-San! Modri! Veliki! Učenik! Izdrži! Samo en dan še počakaj! Prisegam ti pri vseh zmajih, da bo že jutri vse popravljeno! Tun-Li je zaigral svojo glavo!«

In Bogdyhan je nemudoma ukazal sklicati državni svet. Državni svet se je zbral. Sin Neba je bil srdit. Iz njegovih oči so leteli bliski. Glas mu je donel ko grom. Vzkliknil je:

»Nevredni Tun-Li! Pripravi se, da položiš na tnalo tisto pokvarjeno čebulo, ki si jo drzneš imenovati glavo! Či-San umira in zgodovina bo oblatila naše ime!«

Tun-Li je padel pred Bogdyhanove noge in zaklical:

»Sin Neba! Ali ti ni vse eno, če danes ali jutri odleti moja glava? Samo en dan življenja mi še daruj, Zapovednik Vesoljstva! Prisegam ti, da bom našel prave pete! Vse pete na Kitajskem smo pretipali, samo pravih nismo. Zdaj sem jih našel! Kdo nese jajca? Kure! Kure je treba z bambusom po petah! Kaj bi nosile draga jajca! Ne nesi! Ne nesi!«

Ves državni svet je zasijal od veselja, ko je slišal tako enostavno, jasno in pravično rešitev vprašanja.

»Tun-Li! Napravi, kakor misliš, da je prav!« je ukazal Bogdyhan.

In Tun-Li je napravil. Ves dan je bilo po vsej Kitajski treba kričati na vse grlo, tako so kokoši kokodakale. Lovili so jih, obračali z glavo navzdol in tolkli z bambusom po petah. Naslednji dan so kure prenehale nesti. V smrtnem strahu je Bogdyhan prišel obiskat modrega Či-Sana, ki je umiral v svoji uti, sredi med cvetjem.

S krotkim nasmehom modrijana se je obrnil k Bogdyhanu, ki je ihtel pri njegovih nogah, zbral poslednje sile in dejal:

»Zanima te, Sin Neba, kaj poreče o tebi zgodovina? Ne skrbi! Prav nič slabega Dejala bo: »Čing-Čang je bil dober Bogdyhan. Imel je same najlepše načrte, toda smolo je imel: nikdar ni našel pravih peta.«

To je dejal modri Či-San in umrl.

(Iz ruščine B. Ziherl.)

ŽENA V SODOBNEM SVETU

Izpreminjanje tipa visokošolke

Kakor so žene vedno čutile nezadovoljstvo, bedo, željo po višji naobrazbi in po samostojnosti, tako je bilo že v vseh časih najti na svetu žensko pridobivanje, žensko poklicno udejstvovanje in ženski študij višje stopnje. Viharni način, s katerim so si žene postopno na vsem svetu priborile dalekosežno enakopravnost z možem pred vsemi instancami in skoro povsem isto možnost nadaljnjega izobraževanja, traja šele 50 do 70 let. V Evropi govore o tem modernem ženskem gibanju le še kot o historični dobi, katere uspehi se nam zde sami po sebi umevni. Nemalo je vzrok temu dejstvo, da se je že skoro povsem izgubil obraz prejšnje tipične borilke za ženske pravice. Današnja študentka je ohranila le malo lastnosti svoje predhodnice in ima danes tudi le še malo razumevanja zanjo. Tako dolgo nedosegljivi smoter je bila pripustitev na visoke šole. Žene so se zavedale, da se jim tam odpira možnost, da si pridobe potrebno orožje za boj. Najzmožnejše so šle to pot. Akademske žene so bile vselej glavne opore in nositeljice ženskega gibanja. Zgodovina obojih je člen za členom tesno zvezana med seboj.

Odlično sestavljeno zgodovino ženske emancipacije najdemo pri Paulu Krischu, dalje splošno pri Gertrudi Bäumerjevi. Margareta Minorjeva je zelo janso prikazala vzroke in gonilne sile ženskega gibanja s stališča individualne psihologije.

Marianne Webrova je v klasični študiji orisala »Izpreminjanje tipa visokošolke« (Verlag Möser, Berlin). Tu najdemo tudi v gotovem oziru zgodovino ženskega gibanja. Njeni miselnosti je sledila tudi Agnes von Zahn-Harnackova. Pri tem je razločevala tri generacije: heroično, klasično in romantično generacijo študentk. Marianne Webrova jih karakterizira izredno tenkočutno. Heroične prve, ki so si priborile pot na visoko šolo z izrednimi težavami in so često žrtvovale pri tem dragocene življenjske vrednote kot rodbino, prijateljstvo, dom in zakon in ki so si tudi na visoki šoli priborile vstop skozi vsaka posamezna vrata s silo, so se naveličale svoje ženskosti, ker je bila prav ta glavni kamen spotike na njihovi poti. Z nekim asketskim veseljem so pahnile od sebe pisano življenje in žensko mično obleko, prevzete od zavesti velike etične misije so šle svojo samotno pot, tesno zvezane z nekaterimi enako mislečimi. Za karijero, uspeh ali celo pridobivanje niso imele nikakega smisla. Z neverjetno nobleso so žrtvovale celoti čas, sile in osebno posest in če je danes organizirano žensko gibanje moralo ustanoviti starostni fond, je to razumljivo iz tega, da te prve voditeljice v akademskem življenju res niso iskale, »kar jim gre«.

Klasična in romantična generacija nista tako jasno očrtani. Po večini žive te žene še med nami, še vedno so borilke in zmagovalke. Današnje študentke pa se v zunanjem življenju komaj še razlikujejo od drugih deklet, saj gredo svojo pot povsem naravno, brez prejšnjih težav in napadov od vseh strani. Le da je danes mnogo manj upa, da bodo po končanem študiju lahko vršile svoj poklic.

Danes se le še čudimo, da je trajalo tako dolgo, da so si žene mogle pridobiti pravico do visokošolskega študija. Najvažnejši vzrok moramo seveda iskati v mosko orijentiranem zakonodajstvu, pa tudi v tem, da so do takrat žene le v zelo majhni meri čutile potrebo po višjem študiju. Tega seveda ni razumeti tako, da je bila želja posamezne žene po višji izobrazbi, če je obstajala, premalo intenzivna, temveč se nanaša le na malo število žen, ki so zahtevale pripustitev na visoke šole. To naziranje pa ne pomeni omalovaževanja vedoželjnih žen, kajti pravica do visokošolskega študija in pridobitve akademskih činov je bila naposled že davno zahteva primerne upravičenosti in socialna potreba.

Čut pravičnosti pa bi zahteval od moža, da danes še ne izreka dokončne sodbe o tem, koliko je pridobila kultura s to novo možnostjo. Čakati mora še dolgo, ker takega razvoja ni šteti po desetletjih. Še vedno je le prepogosto čutiti na akademskih tleh oprezno zastrto bojno razpoloženje med obema spoloma.

———

Novo materinstvo

II.

Mati, ki jo vodi pri ustvarjanju novega bitja čut odgovornosti, mora pomisliti zlasti na to, ali je njeno in njenega moža telesno in duševno zdravje tako, da bo mogla roditi zdrave potomce. Prav v tem pogledu se še neizmerno mnogo greši nad otrokom. A krivda često ne zadene toliko starše kakor družbo, ki v tem pogledu mnogo premalo stori, da bi se starši, zlasti pa matere, bolje poučili o posledicah, ki jih imajo bolezni staršev na njihove potomce. Dr. Magnus Hirschfeld navaja mnenja mnogih odločilnih oseb, zlasti zdravnikov-psihijatrov o odgovornosti staršev za zdrav razvoj svojih otrok: »Že večkrat se je upravičeno poudarjalo, da spada med največje zločine, kar jih more človek storiti, če rodi bolne in izmaličene ali kakorkoli obremenjene otroke, ker so ti največja nesreča za državo, raso in človeško družbo vobče« (dr. Oberholzer). Vsem, ki hočejo roditi otroke, bi se moralo povsem jasno in točno predočiti, kako izmaličijo otrokovo dušo in telo nekatere bolezni staršev, predvsem sifilis. Kraft-Ebing pravi: »Dokazano je, da ne prehajajo samo resnične duševne bolezni na potomce, nego tudi druge bolezni, kakor epilepsija, histerija in celo pijanstvo in neredno življenje. Ni treba, da bi se pokazale v enakih stopnjah kakor pri prednikih; dovolj je, da možgani nimajo toliko odpora za močne vnanje vplive. Podeduje se navadno vse, kar je v zvezi s telesno organizacijo; moralne ali nemoralne lastnosti se ne podedujejo, pač pa dispozicija zanje.« Kako malo vedo matere, kakšnim nevarnostim je izpostavljeno njih lastno in njihovega otroka življenje, če imajo kako nalezljivo bolezen! Naj navedem poročilo nekega zdravnika (po Marg. Sauger): »Večina mojih tuberkuloznih pacijentk so poročene žene. Kadar se zglase pri meni, dojijo drugega, celo tretjega otroka, čeprav so že pri prvem vedele, da so tuberkulozne. Toda očividno nobena od njih ni bila poučena o tem da je za tuberkulozno ženo materinstvo najslabše, kar jo more doleteti. Ta bolezen ne ograža samo življenja in zdravju matere same, temveč je v nevarnosti tudi dete. To važno dejstvo bi morali pojasniti vsaki ženi; nobena tuberkulozna ali k tuberkulozi nagnjena žena ne bi smela postati mati.« Mnogo zdravnikov je mnenja, da 60 odst. tuberkuloznih žen umre za posledicami nosečnosti. Kakšne posledice ima alkoholizem staršev na potomstvo, o tem se danes sicer nekoliko več piše in govori, toda še vedno mnogo premalo.

Da bi se matere v polni meri zavedale svoje odgovornosti napram svojim otrokom, bi morale biti o vsem tem točno in jasno poučene. Nobeni materi ne bi smele ostati neznane posledice dedne obremenjenosti. Mnogo dobrega vzgojnega dela v tem pogledu store tako zvane posvetovalnice za zakonsko življenje, kakršne imajo sedaj že po vseh večjih mestih kulturnih držav. Tu dajeta ženam nasvete zdravnik in jurist ali pa zdravnik in psiholog. Take posvetovalnice bi bile tudi pri nas nujno potrebne, toda v tesnem ozračju malega mesta je pač hudo s takimi rečmi, ki a priori izključujejo vse reakcijonarne predsodke.

Žena, ki pojmuje materinstvo pravilno glede sebe in svojih otrok, se zaveda, da ne dolguje obzira samo otrokom in svoji družini, temveč tudi sebi. Tega se mati iz pretekle dobe ni zavedala. Mislila je, da mora biti na svetu samo za moža in za otroke in čim bolj se je udajala tej misli, tembolj je prenehala biti ona sama. Od pamtiveka so ji sugerirali, da je najvišja naloga žene služiti in žrtvovati se drugim. Dasi vedno izgarana, njenega dela vendar ni nihče ocenil in tudi sama je izgubila sodbo o lastni vrednosti in o lastnih nalogah. Seveda tu ne pridejo v poštev žene, ki dominirajo v bogatih domovih kot »luksuzne samice«, temveč one žene, ki morajo s svojim zaslužkom prispevati k vzdrževanju družine. Za te žene ni nikdar obstojal osemurni, niti deseturni delavnik, zlasti če imajo mnogo otrok. Taka mati ne ve, kaj je oddih, a tudi ne more občutiti toliko opevane sreče materinstva. Njene dolžnosti napram družini so vedno bolj naporne, a njena moč pada z vsakim novim porodom. Natrpano stanovanje, slaba hrana, pomanjkanje najpotrebnejšega — vse to skrajno slabo vpliva na njen oslabeli organizem. Toda to še ni popolna slika mizerije revne matere z družino. Če je materijalno stanje obupno, je še bridkejše njeno duševno življenje. Po svojem naravnem nagonu bi se rada posvetila svojim otrokom. Toda tam, kjer je družina prevelika, stanovanje pretesno, dela preveč, tam mati ne more dati duška niti svojim najelementarnejšim čuvstvom. Prava vzgoja in ljubezni polno vodstvo je nemogoče in namestu da bi imeli otroci mater, ki je polna življenjske vedrine, gledajo v svoji sredi nervozno, vedno utrujeno žensko, ki je zmeraj slabe volje in razdražljiva. Taka mati vzbuja otrokom strah, namestu da bi jim bila vzor in vodnik. V takih primerih je materinstvo nesreča, a detinstvo tragedija.

A. V.

———

Še nekaj k članku »Žena in študij«

Z izvajanjem avtorice prvega članka, v katerem se ta zavzema za idealno stran visokošolskega študija žene, ki naj bi mu bil edini vzrok notranji poklic ali bolje klic, se Visokošolka, ki odgovarja članku, delno strinja, pripominja pa, da nikakor ne soglaša s tem, da je študiranje iz drugih razlogov le moda in slepo posnemanje moškega. Avtorica prvega članka v svojem sicer hvalevrednem zanosu gotovo ni pomislila na to, kar Visokošolka tako pravilno trdi: da bi dobro situirano dekle, ki je sledilo zgolj modni kaprici, želji po imponiranju v krogu svojih znancev, plačalo svojo prevzetnost z osmešenjem pred kolegi, z uničenjem svojih živcev itd. Res je tudi, da je socialni moment danes odločilen za vsakogar ter da v tem oziru ne sme razlikovati ženskega od moškega dela slušateljstva.

To dejstvo ni tragično, zlasti ker ni žalostna pridobitev novejšega časa, ki bi jo bile povzročile šele ženske s svojim vstopom na univerzo. Tisti del visokošolstva, ki je za študij enaki notranje poslanstvo, se nekdaj, se danes in se še bo posvečal edinemu zares idealnemu cilju visokošolskega šolanja: poklicu vseučiliškega profesorja. Od nekdaj so visokošolci poleg hvalevredne žeje za znanostjo na dnu reči same vendarle gojili bolj ali manj sebično, zato pa še ne obsojanja vredno stremljenje po dosegi višje stopnje v človeški družbi in boljšega gmotnega položaja; v večini primerov je trud, ki ga moraš vložiti v študij, popolnoma dovolj oddolžitve za vse tiste motive, ki so kogarkoli dovedli do te izbere; pa naj se ti motivi zde še tako malo vzvišeni ali celo nevredni. Razmerje študentovstva do študija po docela pravilnem mnenju Visokošolke torej ni nikakor deljeno na moški ali ženski spol; samo da se ji zde zahteve in posledice, ki veljajo za študentke, malo trše kakor za študente. Prav o teh posledicah se mi zdi, da preveč molčimo, prav preko teh posledic razgrinjamo v nerazumljivi nedoslednosti pregoste pajčolane. In o tem pisati je moj namen.

Dekle z doto, ki si je izbralo študij zaradi mode, dekle brez dote, ki se je zateklo k njemu, da doseže boljši materijalni položaj, in dekle, ki se mu je posvetilo zavoljo notranjega svojega poklica, vsa ta tri dekleta bodo ob koncu svojega dela in ob iskanju zaposlitve (prvo dekle iz modnega stremljenja, drugo dekle enostavno zaradi kruha, tretje pa zaradi možnosti, da koristi človeštvu) naletela na isti odpor, na isto nezaupanje.

Toda o teh posledicah nočem govoriti, ker bi mi kdo lahko vendarle s številkami ali s primeri dokazal, da danes ni več razlike med moškim in žensko, kadar išceta tako visoko vzposobljena zaposlitve.

Govoriti hočem o še vse drugačnih posledicah, ki jih študentka mora nositi kot oddolžitev za svojo ambicijo, najsi se ti zdi idealna bolj ali manj ali prav nič, ne glede na naporno delo in na odrekanja vseh vrst.

To je skoro brezpogojna izguba tiste važne dobrine, ki jo uživa dekle, katero je ostalo doma: izguba spoštovanja s strani javnosti. Resnično ne vem, v kolikih primerih je javno mnenje upravičeno, če gleda v študentki v najslabšem smislu besede — emancipirano žensko. Morda mi mnogo njih poreče, naj se visokošolka ponosno napoti preko nizkotnih obdolževanj. Res pa je, da močno in kvarno vpliva tisto, kakor samo po sebi umljivo odtegovanje zaupanja, tisto podobravanje svobodnega življenja študentke, katero odobravanje krije v sebi toliko cinizma in brezobzirnosti. Kvarno že zato, ker mnogo neodpornih pade že zato, ker vidijo, da je vsakdo padec že predpostavljal. Saj je res, da sta dosežena diploma in lastna mirna vest dovolj tolažbe. Toda če naposled vseučiliško dekle vendarle v sebi začuti željo po zakonu in materinstvu (in upam, da nas je takih največ), tedaj bo moralo često spoznati, da je v očeh tistega, ki bi lahko postal njen bodoči življenjski tovariš, kot taka moralno manj kvalificirana, če že ne diskvalificirana. Dekle, ki torej stopi na univerzo, prevzame na svojega duha naporno delo, se odreka brezskrbnosti življenja, prevzame nase žgočo skrb, da bo ob koncu morda še povečala vrsto duševnega delavstva brez zaposlitve, ter se izloži sikajočemu moralnemu nezaupanju. Zato blagor onim, katere lastnost, da zakon in materinstvo njih življenja ne bi mogla zadosti izpolnjevati, vzposobi za idealno visokošolsko stremljenje. Ali pa morda s svojimi izvajanji baš trjujem trditev prve avtorice, naj se samo te (torej nesentimentalne žene) posvečajo študiju? Zares, to bi bilo edino idealno. Žal pa so danes socijalne razmere močnejše od vseh bolj ali manj duhovitih razprav.

Še ena visokošolka.

Iz akvaristove torbe

O ščuki in pomladnih rastlinah

Ščuka (Esox lucius) je velika roparica in še večja požrešnica. Med našimi ribami roparicami zavzemata prvi mesti glede požrešnosti ščuka in sulec, ker oba naglo rasteta, kar je znak, da se tudi obilno hranita. Ščuka živi v stoječih in leno tekočih vodah, sulec pa kraljuje v bistrih potokih in rekah. Često prezreš ščuko, ker se prilagodi glede barve okolici tako dovršeno, kakor redko druga riba. Črtež in barva života sta namreč taka, da je ne vidimo med kamenjem, kjer sličijo njene pege sencam, ki nastanejo med kamenjem. Tudi med rastlinami in v vodi ležečim vejevjem jo opaziš zelo težko. Večje ščuke, ki leže nepremično v vodi, izgledajo od daleč nalik kosu strohnelega rjavkastega lesa. Mirno leži in čaka na plen, v glavnem na ribice, žabe, miši, malovodno perutnino in drugo. Ko ščuka zagleda plen, se požene za njim z bliskovitim sunkom in ga le redko zgreši. Često opazimo na gladini kakega bajerja, da švigajo tu in tam iz vode jate malih ribic, zaradi česar voda na dotičnem mestu rahlo valovi. Z lahkim šumom padejo ribice zopet nazaj. Povod temu je dala ščuka, ki se je pognala v jato ribic, ki so se rešile s skokom iz vode in tako ubežale preteči nevarnosti.

Ščuka ima podolgovato sploščeno glavo. Žrelo je dolgo in široko in podobno kljunu kljunača, samo z razliko, da je pri ščuki gornja čeljust krajša, pri kljunaču pa dolga. Zobje dolnje čeljusti so večji in šiljasti, na nebu žrela pa ščetinasti. Hrbet je svetlo ali temno rjav, svetlo ali temno zelen, kakršna je pač okolica. Boki so marmorirani s temnejšimi in svetlejšimi prečnimi marogami in progami. Nekatere ščuke imajo na bokih mrežast črtež. Majhne ščuke so olivno zelene. Plavuti so rdečerjave, s pegami. Hrbtna plavut je pomaknjena nazaj na ono mesto, kjer se nahaja pri salmonidih (lipan, postrv, sulec) tolščenka, to je mesnata plavutka tik pod repom.

Zanimivo je gojiti doma male, tri do štiri centimetre dolge ščuke. To so nežne in lepe živalice! Glava s kljunastim gobčkom je razmeroma zelo velika. Take ščukice hranimo z vodnimi žuželkami, kakor n. pr. z vodnimi bolhami, ali pa z nitkastimi vodnimi črički (tubifeksi). Dobro je, če denemo kakih pet enako velikih ščukic v ribogojnico. Tam prežijo nepremično v svojih skrivališčih na vodne bolhe in na vse, kar se giblje. Če zagledajo črvičke v stekleni zdelici, opazujejo nekaj časa, potem pa popadejo izbrano žrtev in jo požro z neverjetno naglico. Često pogoltnejo kar cele kapice tubifeksov. Ščukam denemo tudi druge, toda večje ribice, ker ščuka hitro raste, je ne moremo držati dalje časa v ribogojniku, vendar je za ribogojce, ki se ukvarjajo z domačimi ribami, prav zanimivo opazovati življenje te ribe. Ščuka drsti od februarja do aprila. V stoječih plitvih bajerjih, ki jih sonce hitreje ogreje, vlovimo 3 do 4 cm dolge mladiče že v aprilu. Mladiči so med vodnimi rastlinami blizu obale in prav lahko jih je zajeti v mrežico. Ker takih malih ribic ne vidimo, je treba zajemati kar na slepo. Mrežico, ki je na dolgi palici, pogreznemo v vodo med rastline. Odprtina mreže je obrnjena k bregu. Potem potegnemo mrežico po dnu k sebi. Na ta način ne vlovimo samo ščukic, temveč tudi linje, krapčke, koreslje, vodne kebre, močerade, paglavce, žabe in žuželke, ki se nahajajo v plitki topli vodi, ki jo prepleta rastlinje.

Slednjič opozarjam na neke vodne rastline, ki se v maju bujno razvijajo. Posebno lepa je navadna grebenika (hottonia palustris). Njen vršiček je lepa zelena zvezda. Podobna je rmancu. V maju požene ta rastlina nad gladino pecelj, na katerem se razvije belo rožnato cvetje v obliki grozda. Tudi trosuličasta vodna resa je lep okras gladine ribogojnice. Na barju in v jarkih s stalno vodo opazimo rumeni lokvanj (Nuphar luteum), ki je v vsem podoben belemu lokvanju, le cvet je rumen. Ploščati listi so sedaj še pod vodo. Priporočam ga akvaristom. Ljubitelje vodnih rastlin opozarjam ponovno, da naj denejo rastline, ki so jih prinesli domov, v slano vodo, kjer naj ostanejo 10 minut, nakar naj jih dobro oplahnejo. Potem šele naj jih vsade v ribogojnico, ker sicer okužijo vodo s parasiti.

Ščukice, koreslji in linji so tudi v bajerjih pri vasi Sostrem in v bolj širokih jarkih našega Barja. Rumeni lokvanji so na razpolago že v jarku ob Ižanski cesti. — O. S.

Čitajte tedensko revijo »ŽIVLJENJE IN SVET«

MALI OGLASI

Službo dobi

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (1)

Samostojno šiviljo zmožno tudi prikrojevanja, sprejme konfekcijska trgovina. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Prvovrstna«. 18046-1

Zdravo dekle močno in pridno, poštenih staršev, najraje začetnico, staro 17—20 let, sprejmem za vsa hišna dela v stalne službe. Ponudbe s sliko na oglas. oddelek »Jutra« pod »Začetnica 26«. 18328-1

Restavracijsko kuharico sprejmem takoj. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 18072-1

Natakarico čedno, agilno in pošteno, ki je vajena tudi kuhanja in drugih hišnih del sprejmem takoj v boljšo gostilno na deželi. Ponudbe na ogl. oddel. »Jutra« pod »Natakarica«. 18302-1

Natakarico čedne zunanjosti, s kavcijo sprejmem. Naslov v oglas. oddel. »Jutra«. 18253-1

Natakarice iščem za nedelje. Naslov v oglas. odd. »Jutra«. 18300-1

Foto pomočnika sprejmem za sezono na Bledu. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Laborant«. 18377-1

Nadmlinarja z večletnimi izpričevali sprejme Karol Zupanc, valjčni mlin, Sevnica. Hrana in stanovanje v hiši. Plača po dogovoru. Nastop takoj. Prednost imajo samci. 18397-1

Postrežnico pošteno in snažno sprejmem za vsa domača dela v Pleteršnikovi ulici 26 — visoko pritličje. 18152-1

Službe išče

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (2)

Inteligentna gdč. gre v sezijo samo v boljše restavracijo ali gostilno. Pismene ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Ali v hotel«. 18192-2

Strojna pletilja (začetnica) išče službo. — Naslov pove oglas. oddelek »Jutra«. 18444-2

Šofer - mehanik spreten in zanesljiv, z dobimi spričevali, išče službe za takoj. Ponudbe na naslov: Leopold Žvab, Vrhnika 422. Točne informacije tel. 2066. 18090-2

Železninar dober detajlist, z dobrim nastopom, išče službo za takoj ali pozneje. Gre tudi v sorodno stroko, v tovarno ali kot potnik. Naslov v oglasnem oddelku Jutra

Dve deklici 16—17-letni, revnih staršev, bi se radi izučili frizerske obrti z vso oskrbo v hiši. Ponudbe na oglas. oddel. »Jutra« pod »Dve deklici«.

Natakarica želi izven Ljubljane mesto v dobri gostilni — najraje na Gorenjskem. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra«. 18267-2

Zobotehnica išče službo v Ljubljani za mesec avgust ali september Cenj. ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod šifro »Fejst dekle«. 18414-2

Lokali

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (10)

Delikates. trgovino dobro idočo, radi bolezni ugodno prodam. Ponudbe na podružnico »Jutra« v Mariboru pod »40.000«. 18241-19

Pouk

Beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. Dijaki, ki iščejo instrukcije, plačajo vsako besedo 50 par; za šifro ali za dajanje naslova 3 Din. (4)

Reven akademik bi poučeval srednješolca nižjih razredov, event. tudi proti hrani. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 18401-4

Prodam

Oglasi trg. značaja po 1 Din beseda; za dajanje naslova ali za šifro 5 Din. — Oglasi socialnega značaja vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro pa 3 Din. (6)

Čevlji na obroke »Tempo«, Gledališka ul. 4 (nasproti gledališča). 114-6

Kolesa

za besedo. Oglasi socijalnega značaja po 50 par beseda. Za dajanje naslova ali za šifro 3 Din, oziroma 5 Din. (11)

Tricikelj ali Holländer, dobro ohranjen, kupim. Ponudbe na ogl. oddelek »Jutra« pod šifro »Tricikelj«. 18400-11

Avto, moto

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (10)

Avto dvosedežen, dobro ohranjen kupim. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Takse prost«. 18281-10

Odprt avtomobil petsedežni »Renault«, dobro ohranjen naprodaj v garaži Lukman, Jegličeva cesta. 18343-10

Harley Davidson 750 ccm, s prikolico, novejše tipe, dobro ohranjen z novo pnevmatiko ugodno prodam. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 18149-10

Odprt avto šestsedežen, za takso na letovišču, z garancijo, ugodno prodam. Garaža Jugoavto. 18448-10

Kapital

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (16)

Dobro eksistenco dam onemu, ki bi mogel posoditi 20.000 Din proti sigurni varnosti in dobrim obrestim. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18168-16

Izumitelj znatne izboljšave pri motornih kolesih išče kapitalista. Ponudbe na oglas. odd. »Jutra« pod »Motorno kolo«. 18232-16

Gospa prosi dobrega človeka za posojilo 1000 Din proti povračilu v 5 mesecih s 10 odst. Ponudbe na ogl. odd. »Jutra« pod »Šivilja 188«. 18449-16

V najem

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (17)

Boljšo gostilno v Ljubljani, Kranju ali bližnji okolici vzamem v najem s 1. julijem. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Št. 76«.

Posest

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (20)

Posestvo pri Bledu posestvo v neposredni bližini Bleda, sestoječe iz njiv, travnikov, gozda, hiše, v kateri se nahaja trgovina, in gospodarska poslopja prodam. Na posestvu se redi po 1 konj, 4 govedi in 6 prašičev. Naslov pove oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Ugodna prilika«.

Dvostanovanj. hiša v Stožicah ob Dunajski cesti naprodaj. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 18069-20

Parcelo 300—400 m² veliko, v mestu ali okolici ob tramvajski progi kupim. Ponudbe z navedbo cene pod šifro »Solnčna«. 18119-20

Na Bledu prav ugodno prodam trgovsko hišo. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 16509-20

Štiristanovanj. hišo z lepim solnčnim vrtom, 15 minut oddaljeno od postaje ugodno prodam. Naslov pri podružnici Jutra v Celju. 18497-20

Stanovanje odda

Vsaka beseda 1 Din; za dajanje naslova ali za šifro pa 5 Din. (21)

2 stanovanji oddam na Ižanski cesti 50. 18299-21

Komfort. stanovanje s 3 sobami in centralno kurjavo, v novi palači oddam. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 18125-21

Dvosob. stanovanje s centralno kurjavo, v novi hiši oddam. Naslov v oglasnem oddelku »Jutra« 18136-21

Stanovanje obstoječe iz 5 sob. kopalnice in pritiklin, v centru mesta oddamo. Dopise na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Stanovanje 1. avgust«. 17962-21

Stanovanje 2 sob, pohištva, kuhinje in vseh pritiklin, oddam takoj v vili. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 18458-21

Stanovanje 1 sobe in kuhinje išče upokojena samska učiteljica za takoj ali kasneje. Cenj. ponudbe z navedbo naslova in cene na oglas. oddelek »Jutra« pod šifro »Miren dom«. 18229-21/a

Sobo odda

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (23)

Sobo in kuhinjo za 400 Din oddam v centru mesta. Naslov v oglas. oddelku »Jutra«. 18264-23

Opremljeno sobo čisto in mirno oddam solidnemu gospodu v Vegovi ulici. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«. 18238-23

Sostanovalca z vso oskrbo sprejmem v čisto in solnčno sobo sredi mesta za 650 Din. Naslov v oglasnem oddelku Jutra

Lepo sobo s parketom in električno razsvetljavo, v centru mesta takoj oddam po zelo nizki ceni. Naslov v ogl. oddelku »Jutra«. 18108-23

Opremljeno sobo solnčno in mirno, parket in elektrika, v centru, ev. s souporabo kuhinje takoj oddam. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 18297-23

Lepo sobo s posebnim vhodom in električno razsvetljavo oddam za stalno z junijem na Erjavčevi cesti. Naslov pove oglasni oddelek »Jutra«.

Sobe išče

Vsaka beseda 50 par; za dajanje naslova ali za šifro 3 Din. (23-a)

Sobo s separiranim vhodom in balkonom oddam gospodični po primerni ceni. Naslov v ogl. odd. »Jutra«. 18452-23

Sobico event. tudi s štedilnikom, v bližini sv. Jakoba išče snažna ženska. Ponudbe na oglasni oddelek »Jutra« pod »Točna plačnica 44«.

VSAK NAROČNIK »JUTRA« je zavarovan za 10.000 dinarjev!

ČE POTREBUJETE TISKOVINE, KATALOGE, PROSPEKTE, TODA SE NE MORETE ODLOČITI V KAKŠNI OBLIKI NAJ SE IZVRŠE, BLAGOVOLITE SE OBRNITI NA NAŠE PODJETJE, KI VAM JE V VSEH POTREBAH IN VPRAŠANJIH DRAGEVOLJE NA RAZPOLAGO. — VSA GRAFIČNA DELA SE IZVRŠUJEJO LEPO, SOLIDNO IN TOČNO. CENE ZMERNE — PRORAČUNI IN PONUDBE NA ZAHTEVO ZASTONJ

TIŠKARNA IZVRŠUJE RAZLIČNE TISKOVINE, ČASOPISE, DIPLOME, REVIJE, VREDNOSTNE PAPIRJE, KOLEDARJE, SREČKE, KNJIGE I. T. D. ENOBARVNI IN VEČBARVNI TISK, PISMA, RAZGLEDNICE, SLIKE, OSMRTNICE, OVITKE, JEDILNE LISTE, CENIKE, VIZITKE, RAČUNSKE ZAKLJUČKE, POROČNA NAZNANILA IN VABILA

V LJUBLJANI

NARODNA TISKARNA

Urejuje Davorin Ravljen. Izdaja za konzorcij »Jutra« Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Franc Jezeršek. Za inseratni del je odgovoren Aloja Novak. Vsi v Ljubljani.